ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 29.7.2022
COM(2022) 383 final

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Έκθεση επανεξέτασης σχετικά με την εφαρμογή του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας

Έκθεση επανεξέτασης σχετικά με την εφαρμογή του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας

Ιούλιος 2022

Περιεχόμενα

Εισαγωγή 2

I. Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΜΑΑ ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ: ΒΓΑΙΝΟΥΜΕ ΙΣΧΥΡΟΤΕΡΟΙ ΑΠΟ ΜΙΑ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΠΑΝΔΗΜΙΑ 3

I.α. Ώθηση των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων για την ευρωπαϊκή οικονομία 3

I.β. Παροχή άμεσης χρηματοδοτικής στήριξης 7

II. ΠΡΟΟΔΟΣ ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΑ: ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΤΗΝ ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΤΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΤΩΝ ΕΞΙ ΠΥΛΩΝΩΝ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΙΣΟΤΗΤΑ ΜΕΤΑΞΥ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΔΡΩΝ 9

II.α. Έξι πυλώνες για μια μελλοντικά βιώσιμη ανάκαμψη: επανεξέταση των οροσήμων και των στόχων που έχουν επιτευχθεί 9

II. β. Συμβολή του ΜΑΑ στην αντιμετώπιση των ανισοτήτων μεταξύ των φύλων 27

III. ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ: ΕΝΑ ΕΥΕΛΙΚΤΟ ΜΕΣΟ ΠΡΟΣΑΡΜΟΣΜΕΝΟ ΣΤΙΣ ΑΝΑΔΥΟΜΕΝΕΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ 34

III.α. Ενίσχυση των εθνικών σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας για την αντιμετώπιση νέων προκλήσεων 34

III.β. Τα μελλοντικά βήματα: καθοδήγηση προς τα κράτη μέλη για την επικαιροποίηση των σχεδίων 36

Συμπέρασμα 37

Εισαγωγή

Ο κανονισμός (ΕΕ) 2021/241 θέσπισε τον μηχανισμό ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (στο εξής: ΜΑΑ) στις 19 Φεβρουαρίου 2021 για την προώθηση της συνοχής με τον μετριασμό των κοινωνικών και οικονομικών επιπτώσεων της πανδημίας COVID-19 και με την καλύτερη προετοιμασία της Ένωσης για την αντιμετώπιση μελλοντικών προκλήσεων, ιδίως με τη στήριξη της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης. Δεκαοκτώ μήνες αργότερα, η εφαρμογή του μηχανισμού βρίσκεται σε καλό δρόμο και σημειώνει ταχεία πρόοδο σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων που έχουν ορίσει τα κράτη μέλη. Μέχρι σήμερα έχουν ήδη εκταμιευθεί 100 δισ. EUR σε κονδύλια του ΜΑΑ: 56,6 δισ. EUR σε προχρηματοδότηση και 43 δισ. EUR σε πληρωμές, ενώ και η υλοποίηση των σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας παράγει απτά αποτελέσματα στην πράξη, τόσο για επενδύσεις όσο και για μεταρρυθμίσεις, στους έξι πυλώνες που καλύπτονται από τον μηχανισμό.

Μετά τη δημοσίευση της πρώτης ετήσιας έκθεσης[1] σχετικά με την εφαρμογή του μηχανισμού την 1η Μαρτίου 2022, και σύμφωνα με το άρθρο 16 του κανονισμού, η παρούσα έκθεση επανεξέτασης παρέχει επικαιροποίηση σχετικά με την εφαρμογή του μηχανισμού, με ποσοτική αξιολόγηση της συμβολής των σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας στους κλιματικούς και ψηφιακούς στόχους, καθώς και σε καθέναν από τους έξι πυλώνες. Η έκθεση περιγράφει επίσης τον τρόπο με τον οποίο τα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας αντιμετωπίζουν τις ανισότητες μεταξύ γυναικών και ανδρών. Λαμβάνει υπόψη την έκθεση σχετικά με την εφαρμογή του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου[2], περιλαμβάνει πληροφορίες σχετικά με την υλοποίηση των σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας έως τις 30 Ιουνίου 2022 και βασίζεται σε δεδομένα που δημοσιεύονται στον πίνακα αποτελεσμάτων για την ανάκαμψη και την ανθεκτικότητα. Περαιτέρω πληροφορίες προωθούνται επίσης μέσω της εκστρατείας NextGenEU την οποία δρομολόγησε η Επιτροπή τον Μάιο του 2022[3].

Το άρθρο 16 του κανονισμού ΜΑΑ προβλέπει ότι η έκθεση επανεξέτασης θα πρέπει επίσης να περιλαμβάνει παρατηρήσεις και κατευθυντήριες γραμμές προς τα κράτη μέλη πριν από την επικαιροποίηση των οικείων σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας που σχετίζονται με την επικαιροποίηση της μέγιστης χρηματοδοτικής συνεισφοράς το 2022. Ωστόσο, ανταποκρινόμενη στις γεωπολιτικές και οικονομικές εξελίξεις που προκλήθηκαν από την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία, η Επιτροπή ανέμενε τις σχετικές παρατηρήσεις και κατευθυντήριες γραμμές, οι οποίες αποτελούσαν μέρος των κατευθυντήριων γραμμών της Επιτροπής για τα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας στο πλαίσιο του REPowerEU[4] που δημοσιεύθηκαν τον Μάιο του 2022.

[1] COM(2022) 75 final.

[2] Διαθέσιμη στη διεύθυνση https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-9-2022-0171_EL.html

[3] Σύμφωνα με το άρθρο 34 παράγραφος 3 του κανονισμού ΜΑΑ, βλ. https://europa.eu/next-generation-eu/index_el.

[4] Το έγγραφο καθοδήγησης είναι διαθέσιμο στη διεύθυνση https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/c_2022_3300_1_en_0.pdf.

I. Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΜΑΑ ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ: ΒΓΑΙΝΟΥΜΕ ΙΣΧΥΡΟΤΕΡΟΙ ΑΠΟ ΜΙΑ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΠΑΝΔΗΜΙΑ

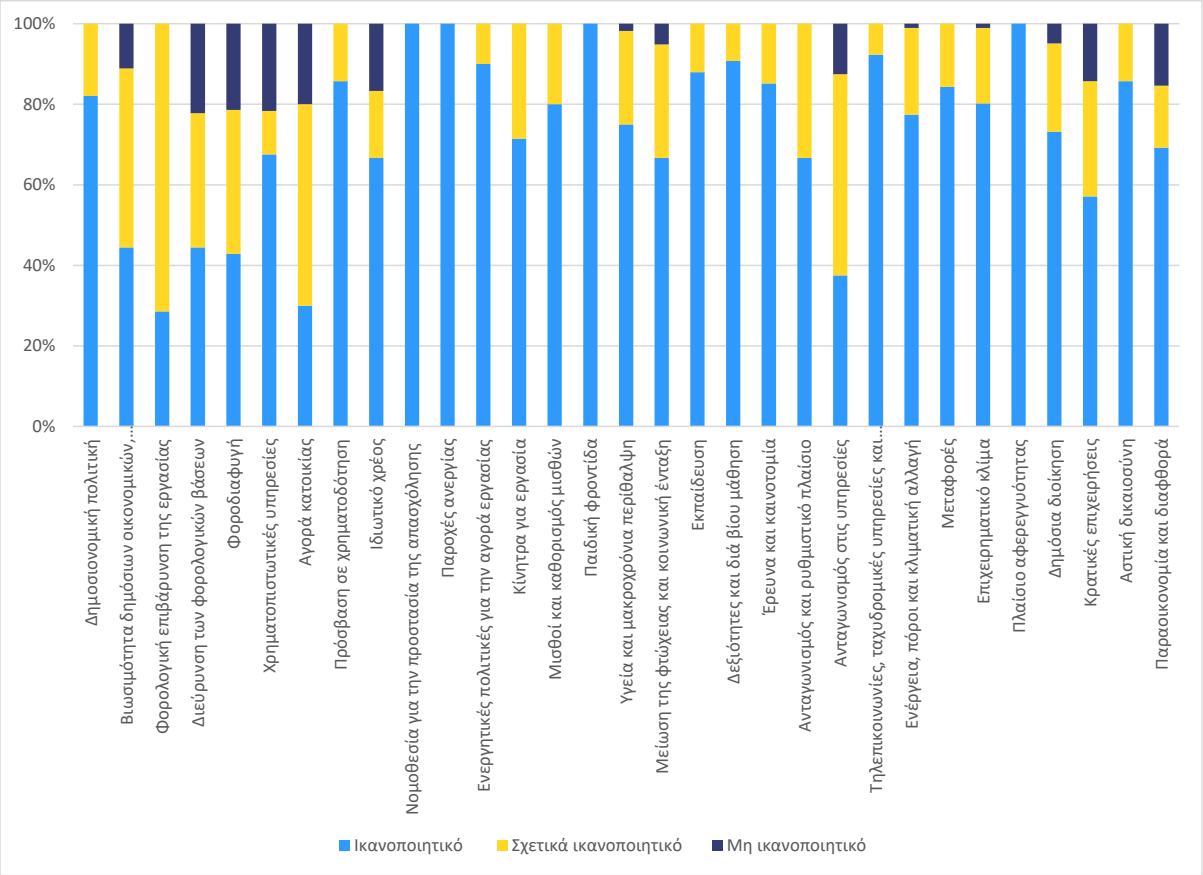
Ι.α. Ώθηση των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων για την ευρωπαϊκή οικονομία

Έχουν περάσει περισσότερα από δύο χρόνια από τότε που ο μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας παρουσιάστηκε ως η απάντηση της Ευρώπης σε μια άνευ προηγουμένου κρίση. Η ευρωπαϊκή οικονομία υφίσταται ριζικό μετασχηματισμό σε ένα διαταραγμένο παγκόσμιο πλαίσιο, το οποίο επισκιάζεται από μεγάλες αβεβαιότητες. Για τον λόγο αυτόν, κύριος στόχος του ΜΑΑ είναι η προώθηση της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής της Ένωσης μέσω της χρηματοδότησης μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων με μακροπρόθεσμο αντίκτυπο και μέσω της παροχής ολοκληρωμένης στήριξης για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση. Με τον τρόπο αυτόν, η λογική του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, η οποία έχει ως γνώμονα τις επιδόσεις, αποσκοπεί στη διασφάλιση αποτελεσματικής μεταρρυθμιστικής δυναμικής σε κάθε κράτος μέλος έως το 2026. Οι εκτιμήσεις[5] δείχνουν ότι, εάν χρησιμοποιηθούν σωστά, τα κονδύλια του NextGenerationEU αναμένεται να ενισχύσουν το ΑΕΠ της ΕΕ κατά περίπου 1,5 %, στηρίζοντας παράλληλα τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Η υλοποίηση του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου και του NextGenerationEU, μαζί με τα τρισεκατομμύρια ευρώ που έχουν ήδη δαπανήσει οι κυβερνήσεις για εθνικά μέτρα, κατέστησαν την ΕΕ πιο ανθεκτική και καλύτερα εφοδιασμένη για την αντιμετώπιση των προκλήσεων που προκύπτουν από την πανδημία και άλλες μελλοντικές κρίσεις. Οι πρόσφατες προβλέψεις αναγνωρίζουν τις ισχυρές αναπτυξιακές προοπτικές της οικονομίας της ΕΕ παρά τις συνεχιζόμενες αναταράξεις και ελλείψεις καυσίμων στις παγκόσμιες αγορές λόγω του πολέμου στην Ουκρανία. Οι προβλέψεις για την ανάπτυξη περιβάλλονται ωστόσο από εξαιρετική αβεβαιότητα και υπόκεινται σε σοβαρούς κινδύνους δυσμενέστερων εξελίξεων. Όσον αφορά τις μελλοντικές εξελίξεις, ενόψει της πρόσφατης αύξησης του πληθωρισμού και των επιτοκίων, η ανάγκη για στήριξη από τον ΜΑΑ είναι πιο έντονη από ποτέ και ο ΜΑΑ μπορεί να προσφέρει ουσιαστική στήριξη στα κράτη μέλη που αντιμετωπίζουν δύσκολες συνθήκες.

Τα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΣΑΑ) 25 κρατών μελών έχουν εγκριθεί από την Επιτροπή και το Συμβούλιο. Οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις που περιλαμβάνονται στα ΣΑΑ συμβάλλουν στην αποτελεσματική αντιμετώπιση του συνόλου ή σημαντικού υποσυνόλου των προκλήσεων που εντοπίζονται στις αντίστοιχες ειδικές ανά χώρα συστάσεις προς τα κράτη μέλη στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου (βλ. διάγραμμα 1).

[5] Βλ. Pfeiffer P., Varga J. και in 't Veld J. (2021), «Quantifying Spillovers of NGEU investment» (Ποσοτικοποίηση των δευτερογενών αποτελεσμάτων των επενδύσεων του NextGenerationEU), Έγγραφα προβληματισμού για την ευρωπαϊκή οικονομία, αριθ. 144 και Afman et al. (2021), «An overview of the economics of the Recovery and Resilience Facility» (Επισκόπηση των οικονομικών του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας), Τριμηνιαία έκθεση για τη ζώνη του ευρώ (QREA), τεύχος 20, αριθ. 3, σ. 7-16. Και οι δύο μελέτες υπογραμμίζουν επίσης την ευαισθησία των αποτελεσμάτων σε βασικές παραδοχές.

Διάγραμμα 1. Ποσοστά των ειδικών ανά χώρα συστάσεων που καλύπτουν τα 25 ΣΑΑ ανά τομέα πολιτικής (όπως ορίζονται στο CeSaR)

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Η εφαρμογή του μηχανισμού έχει σταδιακά επιτύχει κανονικούς ρυθμούς, χάρη στη συνεχή δέσμευση των κρατών μελών. Οι εργασίες για τις επιχειρησιακές ρυθμίσεις μεταξύ πολλών κρατών μελών και της Επιτροπής βρίσκονται σε εξέλιξη. Η υπογραφή τους αποτελεί προϋπόθεση για την υποβολή του αιτήματος πληρωμής. Μέχρι σήμερα έχουν συναφθεί 13 επιχειρησιακές ρυθμίσεις[6], με αποτέλεσμα την υποβολή 11 αιτημάτων πληρωμής[7] και την εκταμίευση σε 6 κράτη μέλη[8]. Η συνέχιση της δέσμευσης που επέδειξαν τα κράτη μέλη για την έγκαιρη εκπλήρωση των ορόσημων και των στόχων τους είναι απαραίτητη για την επιτυχία του μηχανισμού μακροπρόθεσμα. Η επιτυχία του ΜΑΑ εξαρτάται επίσης από τη στενή συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων, των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, των τοπικών και περιφερειακών αρχών, των ΜΚΟ και άλλων ενδιαφερόμενων μερών, που έχουν συμβάλει στην κατάρτιση των σχεδίων και διαδραματίζουν πλέον καίριο ρόλο στην εφαρμογή

[6] Υπογράφηκαν επιχειρησιακές ρυθμίσεις με την Κροατία, την Κύπρο, την Εσθονία, τη Γαλλία, την Ελλάδα, την Ιταλία, τη Λετονία, τη Λιθουανία, την Πορτογαλία, τη Ρουμανία, τη Σλοβακία, τη Σλοβενία και την Ισπανία. Έως το τέλος του 2022 αναμένεται να υπογραφούν 12 πρόσθετες επιχειρησιακές ρυθμίσεις.
[7] Αιτήσεις πληρωμής που υποβλήθηκαν από την Κροατία, τη Γαλλία, την Ελλάδα, την Ιταλία, την Πορτογαλία, τη Ρουμανία, τη Σλοβακία και δύο από την Ισπανία και την Ιταλία.
[8] Πληρωμές που έχουν καταβληθεί στην Κροατία, τη Γαλλία, την Ελλάδα, την Ιταλία, την Πορτογαλία και την Ισπανία.

τους. Επιπλέον, τα κράτη μέλη θα μπορούσαν επίσης να βασιστούν στο Μέσο Τεχνικής Υποστήριξης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την υλοποίηση των σχεδίων τους.

Πρόοδος προς την επίτευξη των ψηφιακών και κλιματικών στόχων που ορίζονται στον κανονισμό

Ο μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας προτείνει ένα ευρύ φάσμα μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που θα στηρίξουν περιβαλλοντικούς και ψηφιακούς στόχους σε ολόκληρη την ΕΕ. Όλα τα εθνικά σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας υποστηρίζουν σθεναρά την πράσινη μετάβαση. Κάθε σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον το 37 % των κονδυλίων που διατίθενται για τη δράση για το κλίμα. Εκτός από τον στόχο του 37 % για το κλίμα, κάθε επιμέρους μέτρο πρέπει να συμμορφώνεται με την αρχή της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» σε σχέση με το ευρύτερο σύνολο περιβαλλοντικών στόχων. Ενώ όλα τα σχέδια υπερβαίνουν το ποσοστό αναφοράς του 37 % (το 40 % των κονδυλίων των σχεδίων προορίζονται για κλιματικούς στόχους), ορισμένα κράτη μέλη έχουν χρησιμοποιήσει περισσότερο από το ήμισυ των κονδυλίων τους για την επίτευξη των κλιματικών στόχων. Επιπλέον, ο μηχανισμός θα συμβάλει στον ψηφιακό μετασχηματισμό της ΕΕ. Στηρίζει μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις σε ψηφιακές υποδομές, δεξιότητες, ψηφιακές τεχνολογίες και δραστηριότητες έρευνας και καινοτομίας για τη στήριξη της τεχνολογικής αριστείας της Ευρώπης, καθώς και της ψηφιοποίησης των επιχειρήσεων και των δημόσιων υπηρεσιών. Τα κράτη μέλη υποχρεούνται βάσει του κανονισμού να διαθέσουν περισσότερο από το 20 % των κονδυλίων τους σε μέτρα ψηφιακού μετασχηματισμού, αλλά τα περισσότερα κράτη μέλη διέθεσαν περισσότερα —το 26 % των συνολικών κονδυλίων των σχεδίων προορίζεται για ψηφιακούς στόχους. Για παράδειγμα, η Γερμανία και η Αυστρία θα επενδύσουν περίπου το 53 %, ενώ το Λουξεμβούργο, η Λιθουανία και η Ιρλανδία, αντίστοιχα, το 32 % των μέγιστων συνολικών κονδυλίων τους για την επίτευξη ψηφιακών στόχων.

Με βάση τις πληροφορίες που συγκεντρώνονται στο πλαίσιο της εξαμηνιαίας υποβολής εκθέσεων, τα ορόσημα και οι στόχοι εκπληρώνονται εγκαίρως. Στο τέλος Απριλίου του 2022, τα κράτη μέλη υπέβαλαν εκθέσεις σχετικά με την εφαρμογή των σχεδίων τους στο πλαίσιο του δεύτερου γύρου της εξαμηνιαίας υποβολής εκθέσεων. Τα στοιχεία που υποβλήθηκαν καταδεικνύουν τη σταθερή πρόοδο που έχει σημειωθεί όσον αφορά την εφαρμογή των σχεδίων, καθώς τα κράτη μέλη βρίσκονται σε καλό δρόμο όσον αφορά την εφαρμογή των οικείων σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας.

Υπάρχει ισόρροπη πρόοδος όσον αφορά την υλοποίηση τόσο των μεταρρυθμίσεων όσο και των επενδύσεων σε όλα τα ΣΑΑ με τα ορόσημα και τους στόχους που έχουν επιτευχθεί.

Παραδείγματα μεταρρυθμίσεων με ορόσημα που έχουν επιτευχθεί

- Η **Κροατία** θέσπισε νόμο για τα εναλλακτικά καύσιμα μεταφοράς
- Η **Γαλλία** υλοποίησε μεταρρύθμιση σχετικά με τη διακυβέρνηση των δημόσιων οικονομικών
- Η **Ελλάδα** θέσπισε και άρχισε να εφαρμόζει νόμο για τη διαχείριση των αποβλήτων
- Η **Ιταλία** θέσπισε νομοθεσία για τη μεταρρύθμιση του δικαστικού συστήματος
- Η **Πορτογαλία** ενέκρινε την εθνική της στρατηγική για την καταπολέμηση της φτώχειας
- Η **Ισπανία** ενέκρινε το εθνικό της σχέδιο ψηφιακών ικανοτήτων

Τα κράτη μέλη έχουν επίσης πραγματοποιήσει σημαντικό αριθμό επενδύσεων. Ορισμένα παραδείγματα παρουσιάζονται στο πλαίσιο που ακολουθεί.

Παραδείγματα επενδύσεων με στόχους που έχουν επιτευχθεί

- Η **Κροατία** παρείχε στήριξη σε επιχειρήσεις για την ενίσχυση της ενεργειακής απόδοσης και της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στον βιομηχανικό τομέα
- Η **Γαλλία** χορήγησε 400 000 πριμοδοτήσεις για την ανακαίνιση ιδιωτικών κατοικιών
- Η **Ελλάδα** προκήρυξε διαγωνισμό για την κατασκευή 13 Περιφερειακών Κέντρων Επιχειρήσεων Πολιτικής Προστασίας (ΠΕΚΕΠΠ) μέσω προγραμμάτων σύμπραξης δημόσιου και ιδιωτικού τομέα
- Η **Ιταλία** διεύρυνε τα κίνητρα για την προώθηση της ενεργειακής απόδοσης σε κατοικίες
- Η **Πορτογαλία** υπέγραψε τις αναγκαίες συμβάσεις για την προγραμματισμένη αγορά 600 000 προσωπικών υπολογιστών για μαθητές και εκπαιδευτικούς
- Η **Ισπανία** ενέκρινε σχέδιο για την ψηφιοποίηση των ΜΜΕ για την περίοδο 2021-2025 με σκοπό την ενίσχυση της ψηφιοποίησης των μικρών επιχειρήσεων και την προώθηση της τεχνολογικής καινοτομίας.

Τέλος, αξίζει να τονιστεί ότι κατά την πρώτη φάση της υλοποίησης των ΣΑΑ, τα κράτη μέλη εκπλήρωσαν ορισμένα ορόσημα για τη στήριξη της χρήσης επενδύσεων σε εθνικό επίπεδο, διασφαλίζοντας παράλληλα επαρκή συστήματα ελέγχου. Για παράδειγμα, η Ιταλία θέσπισε νέες διοικητικές διαδικασίες για την απλούστευση και την τυποποίηση του συνόλου των υποχρεώσεων για τις επιχειρήσεις που έχουν πρόσβαση σε κονδύλια του ΜΑΑ και ανέπτυξε σύστημα αποθετηρίου για την παρακολούθηση της εφαρμογής του ΜΑΑ σε όλες τις περιφέρειες. Ομοίως, η Γαλλία βελτίωσε το σύστημα λογιστικών και λοιπών ελέγχων καθορίζοντας τους ρόλους και τις αρμοδιότητες του συντονιστικού φορέα και των αρμόδιων υπουργείων, θεσπίζοντας διαδικασίες για τη συλλογή και αποθήκευση δεδομένων του ΜΑΑ και καθορίζοντας τη στρατηγική λογιστικού ελέγχου πριν από τα αιτήματα πληρωμής.

Ι.β. Παροχή άμεσης χρηματοδοτικής στήριξης

Η σταθερή εφαρμογή των σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας έχει ήδη οδηγήσει στην εκταμίευση περίπου του 20 % των κονδυλίων που διατίθενται στο πλαίσιο του ΜΑΑ. Πάνω από 56,6 δισ. EUR σε προχρηματοδότηση έχουν καταβληθεί σε 21 κράτη μέλη, ενώ 43 δισ. EUR καταβλήθηκαν μετά την εκπλήρωση των ορόσημων και των στόχων. Μετά το πρώτο αίτημα πληρωμής που υπέβαλε η Ισπανία στις 11 Νοεμβρίου 2021, η Επιτροπή έλαβε 10 ακόμη αιτήματα πληρωμής[9], ενώ το 2022 αναμένεται να υποβληθούν περισσότερα από 30 αιτήματα πληρωμής. Στις 30 Ιουνίου[10], 6 χώρες είχαν λάβει τις πρώτες πληρωμές (Γαλλία, Ελλάδα, Ιταλία, Κροατία, Πορτογαλία και Ισπανία), ενώ η πρόσφατη εκταμίευση στην Κροατία είχε ως αποτέλεσμα το συνολικό ποσό του ΜΑΑ που εκταμιεύθηκε από την Επιτροπή

[9] Η Ισπανία για δεύτερη φορά στις 30/04, η Γαλλία στις 26/11/2021, η Ελλάδα, η Ιταλία, η Πορτογαλία, η Κροατία, η Σλοβακία στις 29/4 και η Ρουμανία στις 31/5.

[10] Η πρώτη αίτηση πληρωμής της Σλοβακίας και η δεύτερη αίτηση πληρωμής της Ισπανίας εγκρίθηκαν από την Επιτροπή στις 21/07/2022. Και οι δύο πληρωμές θα αυξήσουν το συνολικό ποσό που καταβλήθηκε σε 112,4 δισ. EUR.

να φτάσει στο συμβολικό ορόσημο των 100 δισ. EUR, ένα μόλις έτος μετά την επίσημη υποβολή των πρώτων σχεδίων. Ο ταχύς ρυθμός των εκταμιεύσεων μέχρι στιγμής δείχνει την αποτελεσματικότητα του χρηματοδοτικού μέσου του ΜΑΑ και τον υψηλό βαθμό δέσμευσης των κρατών μελών να υλοποιήσουν τις σχετικές μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις.

ΜΜΑ – Επικοινωνία και προβολή

Το άρθρο 34 του κανονισμού ΜΑΑ καθορίζει τις απαιτήσεις επικοινωνίας για τα κράτη μέλη και τα ΣΑΑ. Εξηγεί ότι τα κράτη μέλη μνημονεύουν ρητώς την προέλευση των εν λόγω κονδυλίων και εξασφαλίζουν την προβολή ενωσιακής χρηματοδότησης, μεταξύ άλλων, κατά περίπτωση, με την εμφάνιση του εμβλήματος της Ένωσης και δήλωσης χρηματοδότησης με την ένδειξη «με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης – NextGenerationEU», και ότι θα παρέχουν αποτελεσματική και αναλογική στοχευμένη πληροφόρηση σε πολλαπλά ακροατήρια, συμπεριλαμβανομένων των μέσων ενημέρωσης και του κοινού. Οι απαιτήσεις αυτές καθορίζονται περαιτέρω στη συμφωνία χρηματοδότησης που υπέγραψε η Επιτροπή με όλα τα κράτη μέλη που λαμβάνουν στήριξη στο πλαίσιο του ΜΑΑ, ενώ τα κράτη μέλη έχουν προσδιορίσει τη στρατηγική επικοινωνίας τους στα ΣΑΑ.

Τα κράτη μέλη έχουν λάβει σειρά μέτρων για να διασφαλίσουν την προβολή της στήριξης του ΜΑΑ. Τα μέτρα αυτά περιλαμβάνουν: τη δημιουργία εθνικών δικτυακών τόπων ΜΑΑ· τη δημοσίευση των αντίστοιχων σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και εφαρμογή των στρατηγικών επικοινωνίας που περιγράφονται στα ΣΑΑ. Τα κράτη μέλη (και οι τελικοί δικαιούχοι) εμφανίζουν επίσης κατάλληλες δηλώσεις χρηματοδότησης οι οποίες συνοδεύονται από το έμβλημα της Ένωσης, κατά περίπτωση.

Η Επιτροπή παρέχει τακτική καθοδήγηση στα κράτη μέλη και εξακολουθεί να στηρίζει τις προσπάθειές τους για την ενίσχυση της προβολής του ΜΑΑ. Εκτός από τη δρομολόγηση του πίνακα αποτελεσμάτων για την ανάκαμψη και την ανθεκτικότητα, η Επιτροπή δημιούργησε τον ιστότοπο του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας[11], ο οποίος περιλαμβάνει επίσης τα εθνικά σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, καθώς και συνδέσμους προς τους αντίστοιχους εθνικούς ιστοτόπους. Η Επιτροπή συζητά επίσης τακτικά θέματα του ΜΑΑ με τα κράτη μέλη στο πλαίσιο του δικτύου INFORM EU (ένα πανευρωπαϊκό δίκτυο υπαλλήλων αρμόδιων για θέματα επικοινωνίας που είναι υπεύθυνοι για τη δημοσιότητα χρηματοδοτούμενων από ευρωπαϊκά ταμεία έργων της ΕΕ και των κρατών μελών, συμπεριλαμβανομένου του ΜΑΑ). Η Επιτροπή διοργάνωσε πέντε ειδικές κλινικές INFORM EU για την παροχή συμβουλών σε εμπειρογνώμονες των κρατών μελών και για την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών σχετικά με συγκεκριμένα ζητήματα που σχετίζονται με την επικοινωνία και την προβολή του ΜΑΑ.

Η Επιτροπή διοργανώνει επίσης, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη, κοινές εκδηλώσεις που αναδεικνύουν την ευρωπαϊκή διάσταση των έργων που υποστηρίζονται από τον ΜΑΑ. Ιδιαίτερης σημασίας είναι οι ετήσιες εκδηλώσεις, οι οποίες αποτελούν σημαντική στιγμή επικοινωνίας, καθώς φέρνουν σε επαφή θεσμικά όργανα, ενδιαφερόμενα μέρη (ιδίως κοινωνικούς εταίρους και την κοινωνία των πολιτών) και δικαιούχους στήριξης από τον ΜΑΑ για να συζητηθεί η πρόοδος και η πορεία υλοποίησης των ΣΑΑ.

[11] https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/recovery-coronavirus/recovery-and-resilience-facility_el

Το 2022 έχουν ήδη πραγματοποιηθεί τέσσερις ετήσιες εκδηλώσεις (Εσθονία, Λετονία, Μάλτα και Πορτογαλία), ενώ οι υπόλοιπες θα ακολουθήσουν το φθινόπωρο. Οι αρμόδιοι για το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο υπάλληλοι, οι οποίοι είναι τοποθετημένοι στις αντιπροσωπείες της Επιτροπής, διαδραματίζουν κεντρικό ρόλο στη διοργάνωση των ετήσιων εκδηλώσεων και, γενικότερα, στην προώθηση της συνεργασίας στον τομέα της επικοινωνίας στα κράτη μέλη.

Επιπλέον, η Επιτροπή καλεί τακτικά τα τοπικά μέσα ενημέρωσης σε ενημερωτικές συνόδους στο πλαίσιο της επεξεργασίας των αιτημάτων καταβολής, προκειμένου να απαντηθούν όλα τα πιθανά ερωτήματα σχετικά με την αξιολόγηση της Επιτροπής.

Τέλος, η Επιτροπή εγκαινίασε επίσης την εκστρατεία θεσμικής επικοινωνίας NextGenEU, με σκοπό την ευαισθητοποίηση σε ολόκληρη την Ευρώπη σχετικά με το πεδίο εφαρμογής και τους στόχους του σχεδίου ανάκαμψης. Η εκστρατεία, η οποία ξεκίνησε την άνοιξη του 2021, θα δώσει σύντομα μεγαλύτερη έμφαση στην προβολή των συγκεκριμένων οφελών που θα αποφέρουν τα έργα που χρηματοδοτούνται από το NextGenerationEU σε κάθε κράτος μέλος.

II. ΠΡΟΟΔΟΣ ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΑ: ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΤΗΝ ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΤΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΤΩΝ ΕΞΙ ΠΥΛΩΝΩΝ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΙΣΟΤΗΤΑ ΜΕΤΑΞΥ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΔΡΩΝ

II.α. Έξι πυλώνες για μια μελλοντικά βιώσιμη ανάκαμψη: επανεξέταση των οροσήμων και των στόχων που έχουν επιτευχθεί

Το άρθρο 29 παράγραφος 3 του κανονισμού καλεί την Επιτροπή να υποβάλει έκθεση σχετικά με τη συμβολή κάθε σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας στους έξι πυλώνες του μηχανισμού που ορίζονται στο άρθρο 3 στοιχεία α) έως στ). Οι έξι πυλώνες είναι:

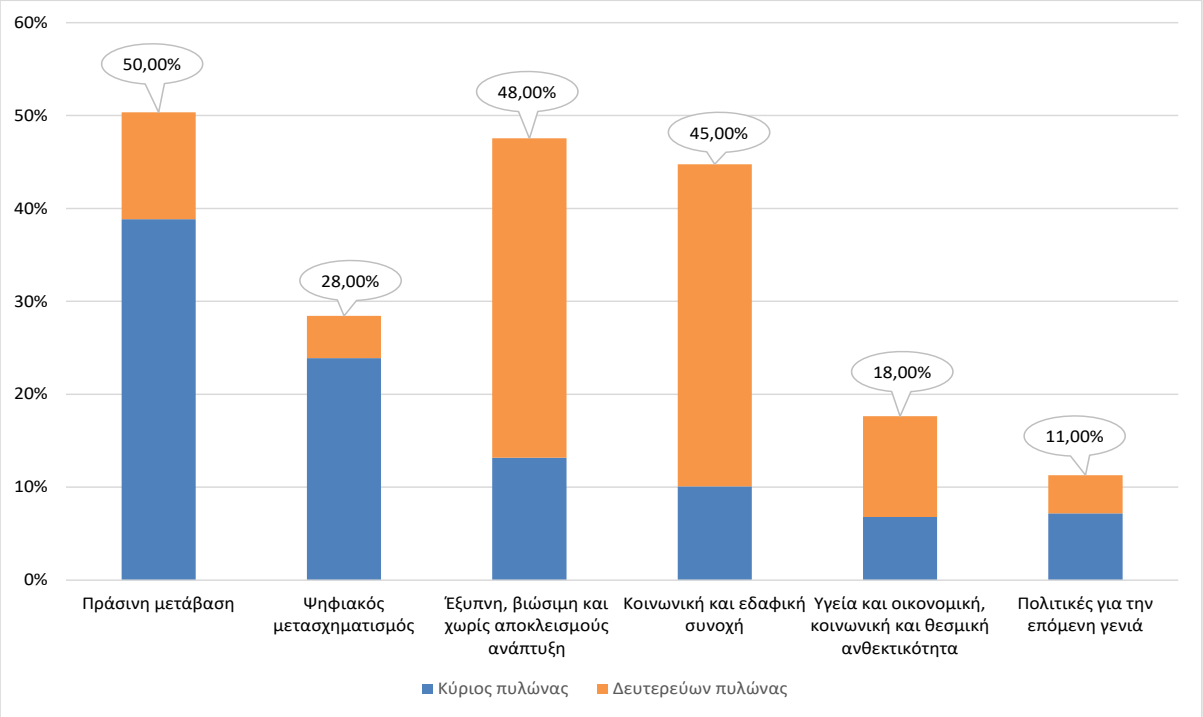
- πράσινη μετάβαση·
- ψηφιακός μετασχηματισμός·
- έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, με οικονομική συνοχή, απασχόληση, παραγωγικότητα, ανταγωνιστικότητα, έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία, και μια εύρυθμα λειτουργούσα εσωτερική αγορά με ισχυρές μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ)·
- κοινωνική και εδαφική συνοχή·
- υγεία και οικονομική, κοινωνική και θεσμική ανθεκτικότητα, μεταξύ άλλων με σκοπό την αύξηση της ικανότητας της ετοιμότητας για την αντιμετώπιση κρίσεων και της αντίδρασης σε κρίσεις·
- πολιτικές για την επόμενη γενιά, τα παιδιά και τους νέους, όπως η εκπαίδευση και οι δεξιότητες.

Οι έξι πυλώνες πολιτικής αντικατοπτρίζουν τομείς πολιτικής προτεραιότητας ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος και το συνολικό πεδίο εφαρμογής του ΜΑΑ. Για λόγους συνέπειας με την πολύπλευρη φύση των επιμέρους μέτρων, όπου ένα μέτρο συχνά συνδέεται με διάφορους πυλώνες, η υποβολή εκθέσεων βασίζεται στην αντιστοίχιση κάθε μέτρου (ή

επιμέρους μέτρου) με δύο πυλώνες πολιτικής (δηλαδή έναν κύριο και έναν δευτερεύοντα πυλώνα)[12]. Το παρακάτω διάγραμμα παρέχει επισκόπηση των εκτιμώμενων δαπανών ανά πυλώνα πολιτικής βάσει των 25 σχεδίων που εγκρίθηκαν από το Συμβούλιο. Η πράσινη μετάβαση, η έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, καθώς και η κοινωνική και εδαφική συνοχή βρίσκονται στις πρώτες προτεραιότητες δαπανών (με ποσοστό συνεισφοράς μεταξύ 40 και 50 %) για τα υπό εξέταση κράτη μέλη. Το 29 % των δαπανών των μέτρων συμβάλλουν στον ψηφιακό μετασχηματισμό και το 16 % σε πολιτικές που σχετίζονται με την υγεία, την οικονομική, κοινωνική και θεσμική ανθεκτικότητα, αποτυπώνοντας επίσης τους τρόπους αντιμετώπισης της πανδημίας COVID. Τέλος, πάνω από το 12 % των δαπανών συμβάλλει στις πολιτικές για την επόμενη γενιά, συμπεριλαμβανομένης της εκπαίδευσης και των δεξιοτήτων.

[12] Τα μέτρα εφαρμόζονται στον πρωταρχικό και τον δευτερεύοντα πυλώνα με βάση τη συνάφειά τους. Ο κύριος τομέας πολιτικής του μέτρου (π.χ. πράσινη, ψηφιακή μετάβαση κ.λπ.) καθορίζει την κύρια εφαρμογή του. Η δευτερεύουσα εφαρμογή βασίζεται στον δεύτερο πλέον συναφή τομέα πολιτικής του μέτρου.

Διάγραμμα 2. Ποσοστό των εκτιμώμενων δαπανών των ΣΑΑ ανά πυλώνα πολιτικής

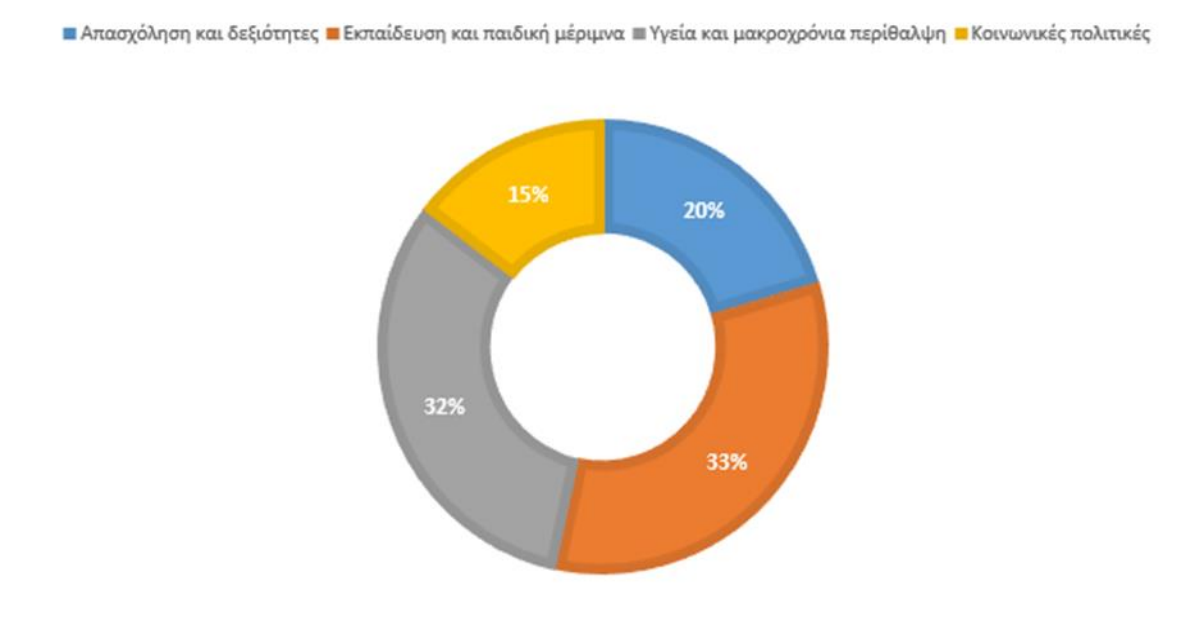

Πηγή: Πίνακας αποτελεσμάτων για την ανάκαμψη και την ανθεκτικότητα. Σημείωση: Κάθε μέτρο συμβάλλει σε δύο τομείς πολιτικής των έξι πυλώνων (κύριος και δευτερεύων) και, ως εκ τούτου, η συνολική συνεισφορά σε όλους τους πυλώνες που παρουσιάζονται σε αυτό το διάγραμμα ανέρχεται στο 200 % του εκτιμώμενου κόστους των εγκεκριμένων ΣΑΑ. Τα ποσοστά που υπολογίζονται για τη συνεισφορά στους πυλώνες της πράσινης μετάβασης και του ψηφιακού μετασχηματισμού διαφέρουν από τα ποσοστά που υπολογίζονται για τη συνεισφορά στους κλιματικούς και ψηφιακούς στόχους· τα τελευταία υπολογίζονται σύμφωνα με διαφορετική μεθοδολογία (που περιγράφεται λεπτομερώς στα παραρτήματα VI και VII του κανονισμού ΜΑΑ).

Πάνω από το ένα τέταρτο των συνολικών δαπανών στα εγκριθέντα σχέδια εκτιμάται ότι θα συνεισφέρει σε κοινωνικές δαπάνες, μεταξύ άλλων για τα παιδιά και τους νέους (διάγραμμα 3). Δεδομένης της σημασίας των κοινωνικών δαπανών στον απόηχο της πανδημίας COVID-19, ο κανονισμός ΜΑΑ αναθέτει στην Επιτροπή την εξουσία να εκδώσει κατ' εξουσιοδότηση πράξη για τον καθορισμό μεθοδολογίας για την υποβολή εκθέσεων σχετικά με τις κοινωνικές δαπάνες, συμπεριλαμβανομένων εκείνων για τα παιδιά και τους νέους, στο πλαίσιο του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας [άρθρο 29 παράγραφος 4 στοιχείο β)][13]. Η μεθοδολογία που εγκρίθηκε από την Επιτροπή κατατάσσει όλες τις δαπάνες που χρηματοδοτούνται από τον μηχανισμό και αφορούν μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις σε εννέα ευρείς τομείς πολιτικής, οι οποίοι στη συνέχεια ομαδοποιούνται σε τέσσερις κοινωνικές κατηγορίες: 1) απασχόληση και δεξιότητες, 2) εκπαίδευση και παιδική μέριμνα, 3) υγεία και μακροχρόνια περίθαλψη και 4) κοινωνικές πολιτικές. Συνολικά διατίθενται 135 δισ. EUR για κοινωνικές δαπάνες, ποσό που αντιπροσωπεύει περίπου το 30 % των συνολικών εκτιμώμενων δαπανών. Περίπου το ένα τρίτο του ποσού αυτού προορίζεται για δαπάνες για την εκπαίδευση και την παιδική μέριμνα, ένα τρίτο για την υγεία και τη μακροχρόνια περίθαλψη, ενώ το υπόλοιπο κατανέμεται μεταξύ των δαπανών για την απασχόληση και τις δεξιότητες και τις κοινωνικές πολιτικές.

[13] Κατ' εξουσιοδότηση κανονισμός (ΕΕ) 2021/2105.

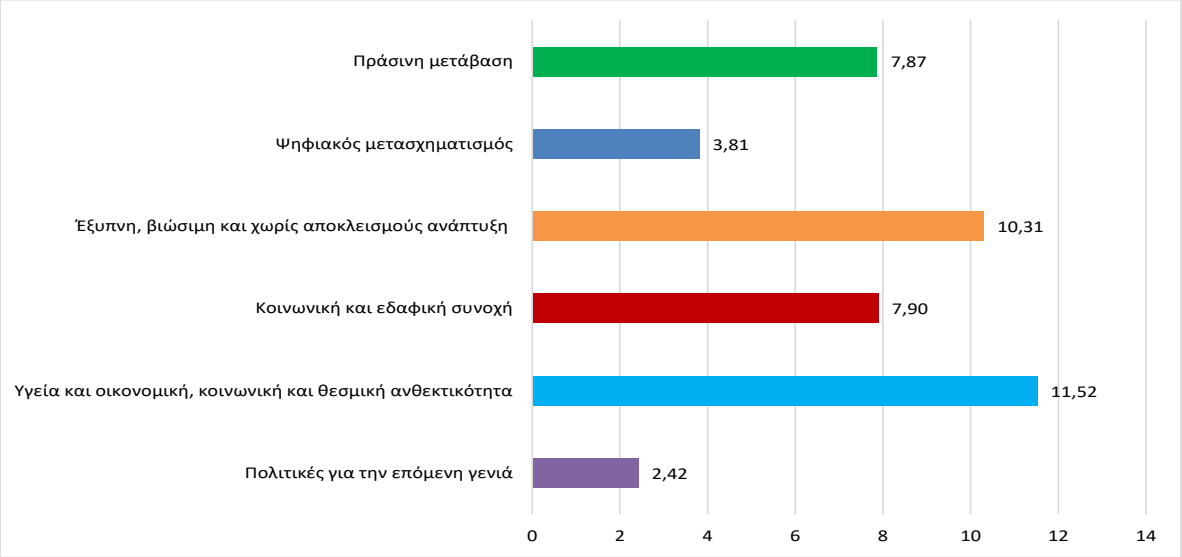
Διάγραμμα 3. Ποσοστό των κοινωνικών δαπανών του ΜΑΑ ανά κύρια κοινωνική κατηγορία

Σημείωση: Το διάγραμμα αυτό δείχνει την κατανομή των εκτιμώμενων κοινωνικών δαπανών σε όλα τα εγκριθέντα ΣΑΑ. Οι κοινωνικές κατηγορίες ορίζονται και εφαρμόζονται με βάση τη μεθοδολογία που έχει εγκρίνει η Επιτροπή σε διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και τα κράτη μέλη στον *κατ' εξουσιοδότηση κανονισμό 2021/2105*.

Μέχρι στιγμής, οι πληρωμές με βάση την επίτευξη οροσήμων και στόχων που σχετίζονται με τη λήψη μέτρων στους τομείς της υγειονομικής, οικονομικής, κοινωνικής και θεσμικής ανθεκτικότητας, καθώς και της έξυπνης και βιώσιμης ανάπτυξης χωρίς αποκλεισμούς είναι οι μεγαλύτερες (περίπου 10 δισ. EUR η καθεμία). Περίπου 8 δισ. EUR έχουν καταβληθεί για την επίτευξη των οροσήμων και των στόχων που σχετίζονται με την πράσινη μετάβαση και την κοινωνική και εδαφική συνοχή. Τα υπόλοιπα 6 δισ. EUR εκτιμώμενων δαπανών κατανέμονται μεταξύ του ψηφιακού μετασχηματισμού και των πολιτικών για την επόμενη γενιά, τα παιδιά και τους νέους (διάγραμμα 4).

Διάγραμμα 4. Πληρωμή ανά πυλώνα (σε δισ. EUR) — εξαιρούνται οι προχρηματοδοτήσεις

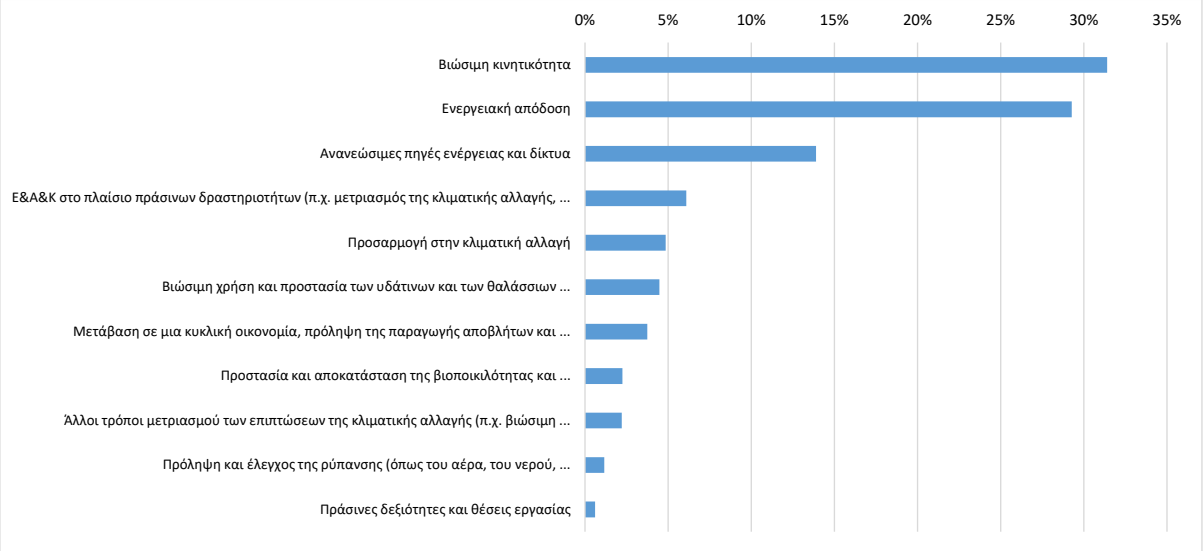

Σημείωση: Το παρόν γράφημα βασίζεται σε μεθοδολογία που ανέπτυξε η Επιτροπή για την παρακολούθηση της προόδου των δαπανών σε όλους τους πυλώνες. Σύμφωνα με τη μεθοδολογία αυτή, κάθε πληρωμή κατανέμεται μεταξύ των έξι πυλώνων με βάση τις κατηγορίες πυλώνων που αντιστοιχούν στα μέτρα που συνδέονται με το σύνολο των ορόσημων και των στόχων του αιτήματος καταβολής.

Πυλώνας 1: Πράσινη μετάβαση

Ο ΜΑΑ θα βοηθήσει στην επίτευξη των στόχων της ΕΕ για μείωση των καθαρών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά τουλάχιστον 55 % έως το 2030 και για την επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας έως το 2050. Παράλληλα με τη συμβολή στην επίτευξη των κλιματικών φιλοδοξιών και των στόχων του REPowerEU, όπως η προώθηση της βιώσιμης κινητικότητας, η αύξηση της ενεργειακής απόδοσης και η μεγαλύτερη ανάπτυξη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, τα μέτρα που υποστηρίζονται από τον ΜΑΑ θα διασφαλίσουν επίσης την πρόοδο προς την επίτευξη και άλλων περιβαλλοντικών στόχων, όπως η μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης, η προώθηση της κυκλικής οικονομίας ή η αποκατάσταση και προστασία της βιοποικιλότητας κ.λπ. Συνολικά 249 δισ. EUR από τα συνολικά κονδύλια των κρατών μελών έχουν διατεθεί σε μέτρα που συμβάλλουν στον πυλώνα της πράσινης μετάβασης, τα οποία μπορούν να κατανεμηθούν σε 11 τομείς πολιτικής (βλέπε διάγραμμα 5).

Διάγραμμα 5. Ανάλυση των δαπανών για τη στήριξη της πράσινης μετάβασης ανά τομέα πολιτικής

Πηγή: Πίνακας αποτελεσμάτων για την ανάκαμψη και την ανθεκτικότητα.
Το ποσοστό σχετίζεται με το συνολικό ποσοστό που επισημαίνεται στο πλαίσιο αυτού του πυλώνα πολιτικής των 25 σχεδίων που είχαν εγκριθεί έως τις 30 Ιουνίου 2022.

Μεταξύ εκείνων που έχουν επιτευχθεί μέχρι στιγμής, 89 ορόσημα και στόχοι συμβάλλουν στον πυλώνα 1[14]. Στη συνέχεια παρουσιάζονται κάποια παραδείγματα.

[14] Ένα ορόσημο και ένας στόχος μπορούν να συμβάλουν σε περισσότερους από έναν πυλώνες.

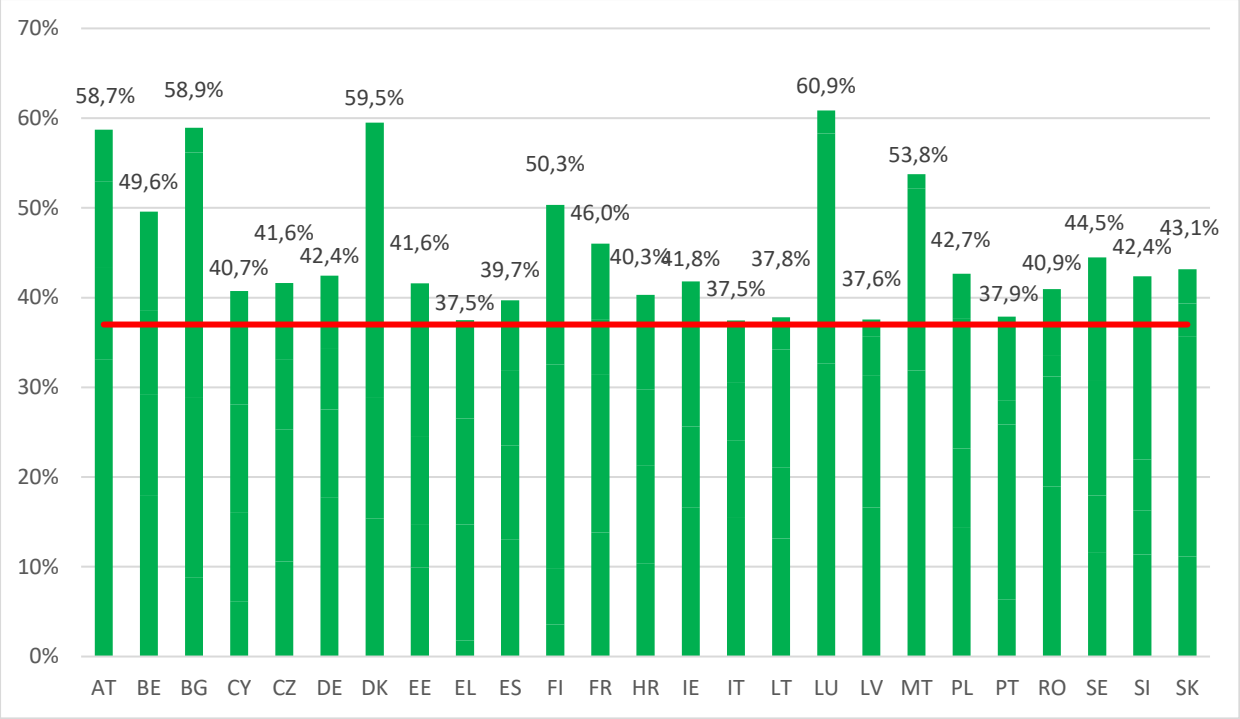
Παραδείγματα μέτρων με ορόσημα και στόχους που έχουν επιτευχθεί

- Η **Γαλλία** έχει πραγματοποιήσει επενδύσεις για τη στήριξη ενεργειακά αποδοτικών ανακαινίσεων και τη σημαντική αποκατάσταση ιδιωτικών και κοινωνικών κατοικιών.
- Η **Ιταλία** θέσπισε νέα νομοθεσία για την προώθηση της παραγωγής και κατανάλωσης βιομεθανίου.
- Η **Ισπανία** εισήγαγε μεταρρύθμιση που αποσκοπεί στη θέσπιση ευνοϊκού πλαισίου για την ενσωμάτωση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στο ενεργειακό σύστημα: δίκτυα, αποθήκευση και υποδομές.
- Η **Πορτογαλία** ενέκρινε μεταρρύθμιση για τη στήριξη της εφαρμογής του θεματολογίου καινοτομίας για τη γεωργία με ορίζοντα το 2030, με στόχο οι δραστηριότητες έρευνας και καινοτομίας να καλύπτουν τις ανάγκες του γεωργικού τομέα, της βιομηχανίας τροφίμων και της βιομηχανίας γεωργικών προϊόντων, και προκήρυξε μια πρώτη πρόσκληση υποβολής προσφορών για επενδύσεις με σκοπό τη στήριξη της απαλλαγής της βιομηχανίας από τις ανθρακούχες εκπομπές.
- Η **Ελλάδα** εισήγαγε μεταρρύθμιση με σκοπό τη θέσπιση πλαισίου για την εγκατάσταση και τη λειτουργία υποδομών φόρτισης ηλεκτρικών οχημάτων.
- Η **Κροατία** θέσπισε προγράμματα για την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων και τη μείωση της ενεργειακής φτώχειας, εισήγαγε πρόγραμμα ενεργειακής απόδοσης για την απαλλαγή του ενεργειακού τομέα από τις ανθρακούχες εκπομπές και θέσπισε τον νόμο για τα εναλλακτικά καύσιμα για τις μεταφορές.

Ο κανονισμός ΜΑΑ προβλέπει ότι το 37 % τουλάχιστον των συνολικών πιστώσεων κάθε ΣΑΑ θα στηρίζει κλιματικούς στόχους. Οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις που προτείνονται από τα κράτη μέλη έχουν υπερβεί τον στόχο του 37 % (βλ. επίσης διάγραμμα 6 κατωτέρω). Οι συνολικές εκτιμώμενες κλιματικές δαπάνες στα εγκεκριμένα σχέδια ανέρχονται σε 198 δισ. EUR, 40 % περίπου των συνολικών πιστώσεων των σχεδίων, όπως υπολογίζεται σύμφωνα με τη μεθοδολογία κλιματικής σήμανσης[15].

Διάγραμμα 6. Συμβολή στην επίτευξη των στόχων για το κλίμα ως ποσοστό των κονδυλίων του ΣΑΑ

[15] Τα ΣΑΑ έπρεπε να προσδιορίζουν και να αιτιολογούν σε ποιον βαθμό κάθε μέτρο συμβάλλει πλήρως (100 %), εν μέρει (40 %) ή δεν έχει καμία επίδραση (0 %) στους κλιματικούς στόχους με βάση το παράρτημα VI του κανονισμού ΜΑΑ. Ο συνδυασμός των συντελεστών με τις εκτιμήσεις κόστους κάθε μέτρου καθιστά δυνατό τον υπολογισμό του βαθμού στον οποίο τα σχέδια συμβάλλουν στην επίτευξη του κλιματικού στόχου.

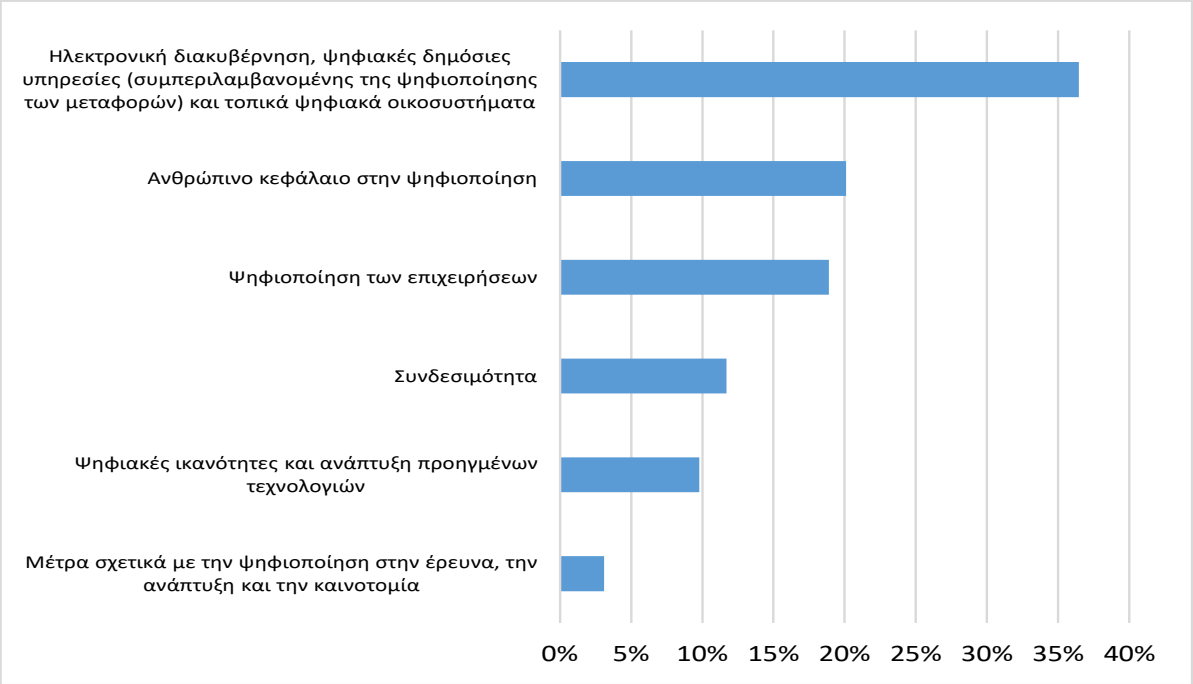

Πηγή: Πίνακας αποτελεσμάτων για την ανάκαμψη και την ανθεκτικότητα.

Πυλώνας 2: Ψηφιακός μετασχηματισμός

Ο μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας συμβάλλει σημαντικά στον ψηφιακό μετασχηματισμό της Ένωσης. Τα σχέδια περιλαμβάνουν σειρά μέτρων, συμπεριλαμβανομένης της ανάπτυξης ψηφιακών υποδομών επόμενης γενιάς και προηγμένων τεχνολογιών, της ανάπτυξης ψηφιακών δεξιοτήτων για τον πληθυσμό και το εργατικό δυναμικό και της στήριξης της ψηφιοποίησης των επιχειρήσεων, καθώς και των δημόσιων υπηρεσιών. Συνολικά 141 δισ. EUR θα συμβάλουν στον πυλώνα του ψηφιακού μετασχηματισμού και θα κατανεμηθούν σε τομείς ψηφιακής πολιτικής, όπως φαίνεται στο διάγραμμα 7.

Διάγραμμα 7. Ανάλυση των δαπανών για τη στήριξη του ψηφιακού μετασχηματισμού ανά τομέα πολιτικής

Πηγή: Πίνακας αποτελεσμάτων για την ανάκαμψη και την ανθεκτικότητα.
Το ποσοστό σχετίζεται με το συνολικό ποσοστό που επισημαίνεται στο πλαίσιο αυτού του πυλώνα πολιτικής των 25 σχεδίων που είχαν εγκριθεί έως τις 30 Ιουνίου 2022.

Μέχρι σήμερα, έχουν επιτευχθεί 44 ορόσημα και στόχοι που συμβάλλουν στον πυλώνα του ψηφιακού μετασχηματισμού. Στη συνέχεια παρουσιάζονται ορισμένα παραδείγματα που βασίζονται σε αιτήσεις πληρωμής οι οποίες αξιολογήθηκαν θετικά.

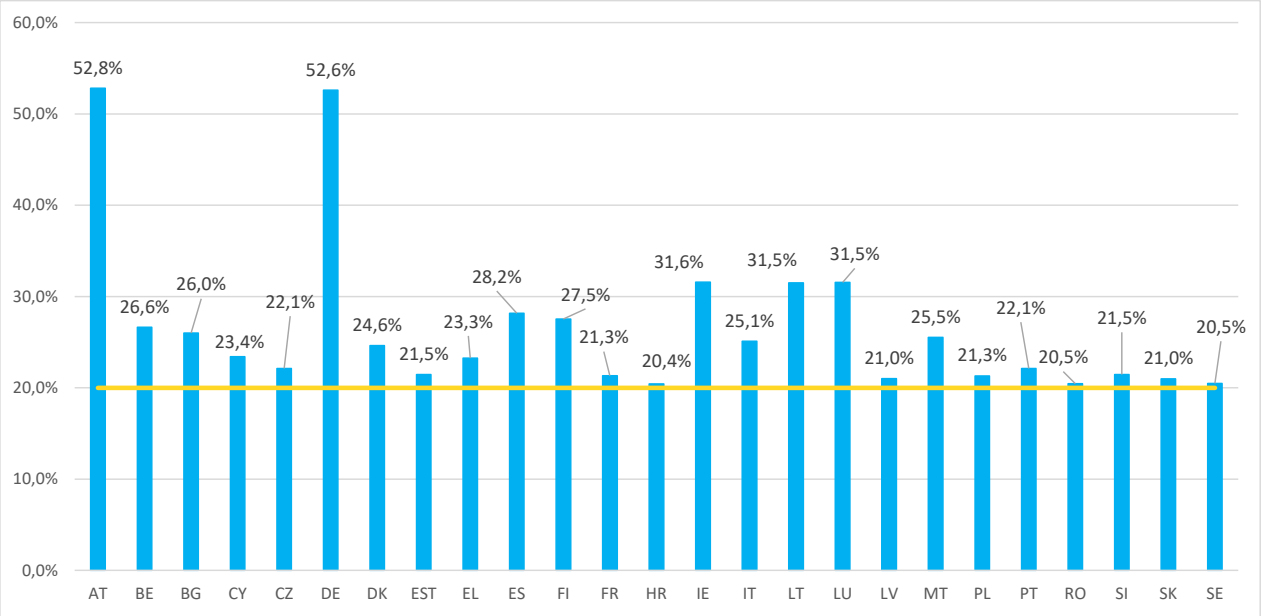
Παραδείγματα μέτρων με ορόσημα και στόχους που έχουν επιτευχθεί

- Η **Ιταλία** ανέθεσε συμβάσεις για την ανάπτυξη ψηφιακής πύλης τουρισμού και προκήρυξε διαγωνισμούς για τον προσδιορισμό εθνικών έργων για τα σημαντικά έργα κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος (ΣΕΚΕΕ) στον τομέα της μικροηλεκτρονικής και του υπολογιστικού νέφους.
- Η **Ισπανία** ενέκρινε σχέδιο για την ψηφιοποίηση των ΜΜΕ 2021-2025 και σχέδιο ψηφιακών ικανοτήτων.
- Η **Πορτογαλία** υπέγραψε συμβάσεις για την αγορά 600 000 νέων φορητών υπολογιστών τους οποίους θα δανείσει σε εκπαιδευτικούς και μαθητές και επέλεξε 17 κόμβους ψηφιακής καινοτομίας, οι οποίοι θα στηρίξουν τις επιχειρήσεις στις προσπάθειές τους για ψηφιοποίηση.
- Η **Γαλλία** ενέκρινε έξι «στρατηγικές επιτάχυνσης» για την καινοτομία σε βασικές ψηφιακές τεχνολογίες (κβαντικές τεχνολογίες, κυβερνοασφάλεια, ψηφιακή εκπαίδευση, κλάδοι του πολιτισμού και της δημιουργικότητας, 5G, υπολογιστικό νέφος).
- Η **Ελλάδα** προκήρυξε πρόσκληση υποβολής προσφορών για εμπορικές τράπεζες στο πλαίσιο της δανειακής διευκόλυνσης του ΜΑΑ. Τουλάχιστον το 20 % της χρηματοδότησης θα στηρίξει ψηφιακούς στόχους.
- Η **Κροατία** συγκρότησε μονάδα για την υλοποίηση και τη διαχείριση έργων ψηφιακού μετασχηματισμού στο Υπουργείο Γεωργίας, η οποία θα εξασφαλίσει την επίτευξη τουλάχιστον 30 ψηφιοποιημένων δημόσιων υπηρεσιών, λειτουργικής πλατφόρμας έξυπνης γεωργίας και δημόσια προσβάσιμου συστήματος πληροφοριών ιχνηλασιμότητας.

Ο κανονισμός ΜΑΑ προβλέπει ότι το 20 % τουλάχιστον των συνολικών πιστώσεων κάθε ΣΑΑ στηρίζει στόχους για την ψηφιακή μετάβαση. Οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις που προτείνονται από τα κράτη μέλη έχουν υπερβεί τον ψηφιακό στόχο του 20 %· οι συνολικές εκτιμώμενες ψηφιακές δαπάνες στα εγκεκριμένα σχέδια ανέρχονται σε 127 δισ. EUR, 26 % των συνολικών πιστώσεων των σχεδίων, όπως υπολογίζεται σύμφωνα με τη μεθοδολογία ψηφιακής σήμανσης[16].

[16] Τα ΣΑΑ έπρεπε να προσδιορίζουν και να αιτιολογούν σε ποιον βαθμό κάθε μέτρο συμβάλλει πλήρως (100 %), εν μέρει (40 %) ή δεν έχει καμία επίδραση (0 %) στους στόχους για την ψηφιακή μετάβαση με βάση το παράρτημα VII του κανονισμού ΜΑΑ. Ο συνδυασμός των συντελεστών με τις εκτιμήσεις κόστους κάθε μέτρου καθιστά δυνατό τον υπολογισμό του βαθμού στον οποίο τα σχέδια συμβάλλουν στην επίτευξη του ψηφιακού στόχου.

Διάγραμμα 8. Συμβολή στην επίτευξη των στόχων για την ψηφιακή μετάβαση ως ποσοστό των κονδυλίων του ΣΑΑ

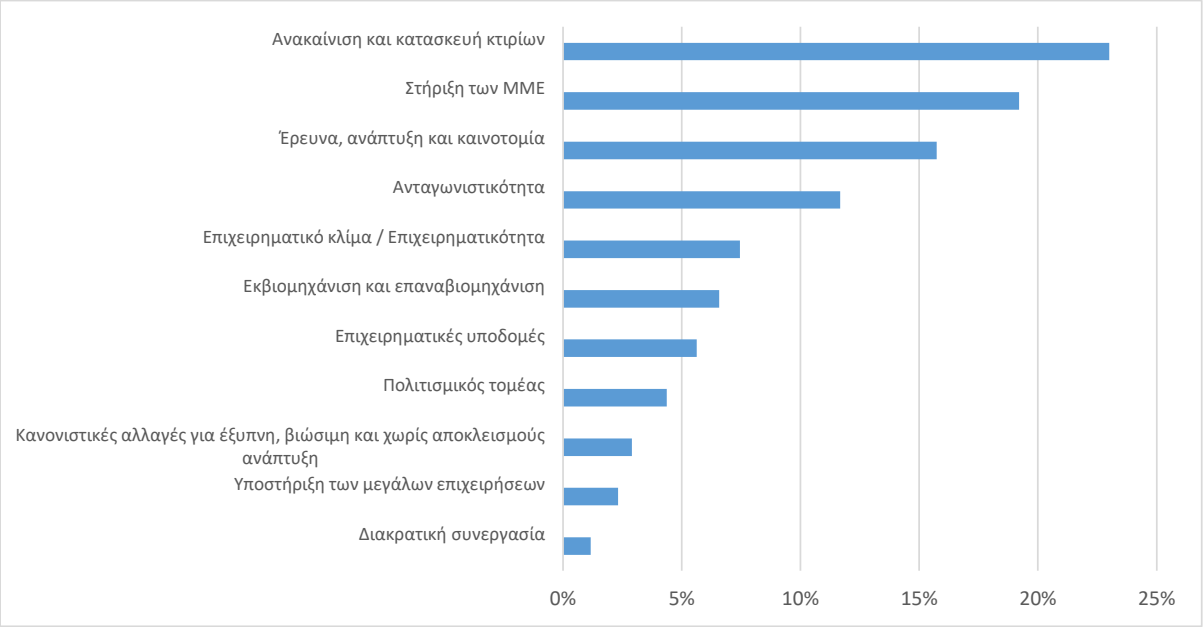
Πηγή: Πίνακας αποτελεσμάτων για την ανάκαμψη και την ανθεκτικότητα.

Πυλώνας 3: Έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, με οικονομική συνοχή, απασχόληση, παραγωγικότητα, ανταγωνιστικότητα, έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία, και μια εύρυθμη εσωτερική αγορά με ισχυρές ΜΜΕ

Στα σχέδιά τους, τα κράτη μέλη έχουν συμπεριλάβει πολλές μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που συμβάλλουν στην προώθηση της έξυπνης, βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης και στην ενίσχυση της ανθεκτικότητας των οικονομιών τους, καθώς και της οικονομίας της Ένωσης στο σύνολό της. Ειδικότερα, λαμβανομένης υπόψη της σημασίας των μικρών, μεσαίων και μεγάλων επιχειρήσεων (ΜΜΕ) για τις οικονομίες μας και για τη διαδικασία ανάκαμψης, τα κράτη μέλη έχουν προτείνει σημαντικό αριθμό μέτρων για την άμεση και έμμεση στήριξη των ΜΜΕ[17]. Συνολικά, τα 25 σχέδια που είχαν εγκριθεί από το Συμβούλιο έως τις 30 Ιουνίου συμβάλλουν στον πυλώνα 3 με περίπου 235 δισ. EUR για την προώθηση της έξυπνης, βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης σε διάφορους τομείς πολιτικής (βλ. διάγραμμα 9).

[17] Περισσότερες πληροφορίες και συγκεκριμένα παραδείγματα μέτρων για την παροχή στήριξης στις ΜΜΕ παρουσιάζονται στη θεματική ανάλυση «Στήριξη των ΜΜΕ» που δημοσιεύεται στον πίνακα αποτελεσμάτων για την ανάκαμψη και την ανθεκτικότητα: https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/assets/thematic_analysis/3_SME.pdf

Διάγραμμα 9. Ανάλυση των δαπανών για τη στήριξη της έξυπνης, βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης ανά τομέα πολιτικής

Πηγή: Πίνακας αποτελεσμάτων για την ανάκαμψη και την ανθεκτικότητα.
Το ποσοστό σχετίζεται με το συνολικό ποσοστό που επισημαίνεται στο πλαίσιο αυτού του πυλώνα πολιτικής των 25 σχεδίων που είχαν εγκριθεί έως τις 30 Ιουνίου 2022.

Ειδικότερα, από τα 228 ορόσημα και στόχους που επιτεύχθηκαν, 115 συμβάλλουν στον τρίτο πυλώνα, κάτι που καταδεικνύει ότι σημειώνεται σημαντική πρόοδος όσον αφορά την αποκατάσταση και την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης. Στο παρακάτω πλαίσιο παρουσιάζονται κάποια παραδείγματα μέτρων με ορόσημα και στόχους που έχουν επιτευχθεί.

Επιπλέον, τα κράτη μέλη βρίσκονται σε καλό δρόμο όσον αφορά την υλοποίηση των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων για τη στήριξη της ανάκαμψης των ΜΜΕ` και τη βελτίωση της πρόσβασής τους σε χρηματοδότηση, μεταξύ άλλων μέσω κονδυλίων του ΜΑΑ. Για παράδειγμα, η Κροατία βρίσκεται σε διαδικασία μεταρρύθμισης του επιχειρηματικού και ρυθμιστικού περιβάλλοντος για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας, η οποία δίνει ιδιαίτερη προσοχή στις οικονομικές επιπτώσεις της ρύθμισης στις ΜΜΕ. Η Ελλάδα θα προβεί σε μεταρρύθμιση του επιχειρηματικού της περιβάλλοντος μειώνοντας τον διοικητικό και κανονιστικό φόρτο για τις επιχειρήσεις, συμπεριλαμβανομένων των ΜΜΕ. Ειδικότερα, η μεταρρύθμιση θα μειώσει την πολυπλοκότητα, το κόστος και τη διάρκεια διαφόρων διαδικασιών, όπως η λήψη πίστωσης, η απόκτηση ηλεκτρικής σύνδεσης, η εγγραφή ακινήτου και η λήψη οικοδομικής άδειας. Στο πλαίσιο του ελληνικού σχεδίου προβλέπεται επίσης μεταρρύθμιση του πλαισίου για τις δημόσιες συμβάσεις, μεταξύ άλλων για τη βελτίωση της πρόσβασης των ΜΜΕ στις δημόσιες συμβάσεις. Η μεταρρύθμιση των δημόσιων συμβάσεων στην Ιταλία θα απλουστεύσει τους κανόνες και τις διαδικασίες για τις δημόσιες συμβάσεις, θα αυξήσει την ασφάλεια δικαίου για τις επιχειρήσεις, θα επιταχύνει την

Παραδείγματα μέτρων με ορόσημα και στόχους που έχουν επιτευχθεί

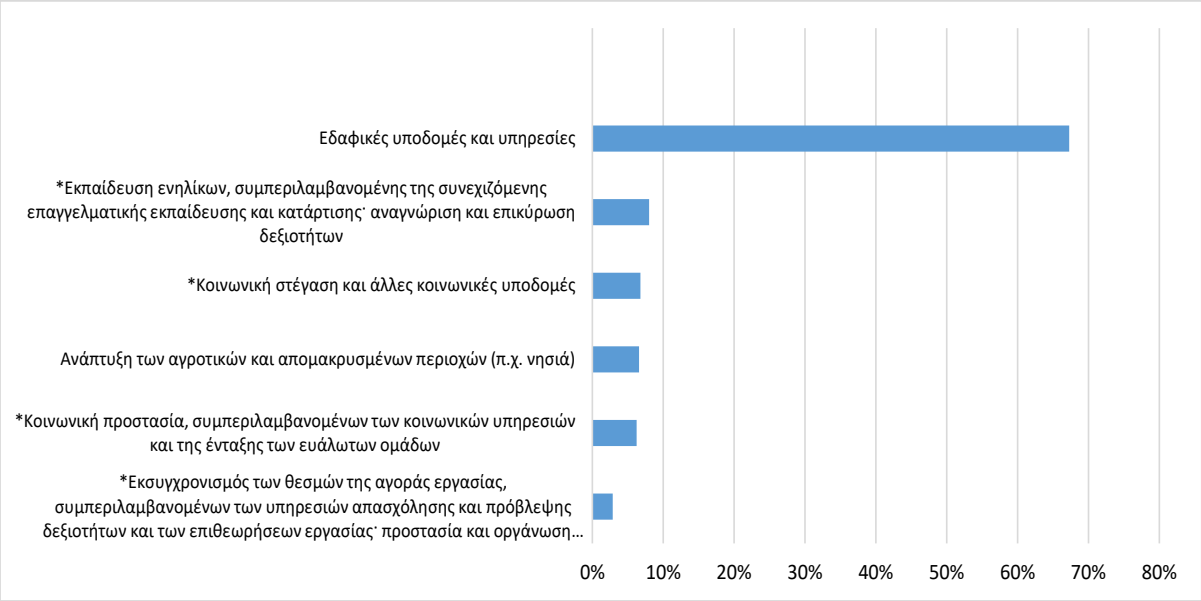
- Η **Πορτογαλία** έχει προβεί σε μεταρρύθμιση για να δημιουργήσει τις αναγκαίες νομοθετικές και κανονιστικές συνθήκες για τη σταδιακή εισαγωγή του ανανεώσιμου υδρογόνου, στο πλαίσιο μιας εθνικής στρατηγικής για το υδρογόνο· και να πραγματοποιήσει επενδύσεις για τον εκσυγχρονισμό των χώρων υποδοχής επιχειρήσεων για παρεμβάσεις με σκοπό τη βελτίωση της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας και της ψηφιοποίησης.
- Η **Γαλλία** στήριξε επενδύσεις για την έρευνα σε προηγμένες τεχνολογίες για την πράσινη μετάβαση (έργα που εμπίπτουν σε επτά «στρατηγικές επιτάχυνσης»: i) απαλλαγμένο από ανθρακούχες εκπομπές υδρογόνο, ii) απαλλαγή της βιομηχανίας από τις ανθρακούχες εκπομπές, iii) βιώσιμα γεωργικά συστήματα, iv) ανακύκλωση και επανενσωμάτωση ανακυκλωμένων υλικών, v) βιώσιμες πόλεις και καινοτόμα κτίρια, vi) ψηφιοποίηση και απαλλαγή της κινητικότητας από τις ανθρακούχες εκπομπές και vii) προϊόντα βιολογικής προέλευσης και βιομηχανικές βιοτεχνολογίες — βιώσιμα καύσιμα) με σκοπό την προώθηση της καινοτομίας για την πράσινη μετάβαση της οικονομίας.
- Η **Ελλάδα** σχεδίασε μεταρρύθμιση μέσω της σύνταξης σχεδίων νόμων για την εφαρμογή καθεστώτος κινήτρων που θα προωθήσουν την παραγωγικότητα και την εξωστρέφεια των επιχειρήσεων (αύξηση του μεγέθους των επιχειρήσεων).
- Η **Ιταλία** έχει πραγματοποιήσει επενδύσεις για τη στήριξη επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον τομέα του τουρισμού, ιδίως μέσω κονδυλίων για την αύξηση της ανταγωνιστικότητας των τουριστικών επιχειρήσεων. Επιπλέον, 4 000 ΜΜΕ έχουν ήδη επωφεληθεί από στοχευμένη στήριξη και χρηματοδότηση μέσω της αναχρηματοδότησης και της αναδιαμόρφωσης του Ταμείου 394/81 που τελεί υπό τη διαχείριση της SIMEST.
- Η **Κροατία** εξέδωσε νόμο σχετικά με το θεσμικό πλαίσιο για τα κονδύλια της ΕΕ, ο

ανάθεση δημόσιων συμβάσεων και θα μειώσει τις καθυστερήσεις πληρωμών από τους φορείς δημόσιας διοίκησης, κάτι που θα ωφελήσει και τις ΜΜΕ.

Πυλώνας 4: Κοινωνική και εδαφική συνοχή

Τα κράτη μέλη έχουν συμπεριλάβει σημαντικό αριθμό μέτρων για τη στήριξη της κοινωνικής και εδαφικής συνοχής, τα οποία συμβάλλουν ιδίως στην υλοποίηση του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων. Πιο συγκεκριμένα, τα 25 ΣΑΑ που έχουν εγκριθεί μέχρι στιγμής από το Συμβούλιο θα στηρίξουν τον πυλώνα 4 με περίπου 222 δισ. EUR. Η ανάλυση των δαπανών στο πλαίσιο του πυλώνα παρουσιάζεται στο διάγραμμα 10.

Διάγραμμα 10. Ανάλυση των δαπανών για τη στήριξη της κοινωνικής και εδαφικής συνοχής ανά τομέα πολιτικής

Πηγή: Πίνακας αποτελεσμάτων για την ανάκαμψη και την ανθεκτικότητα.
Το ποσοστό σχετίζεται με το συνολικό ποσοστό που επισημαίνεται στο πλαίσιο αυτού του πυλώνα πολιτικής των 25 σχεδίων που είχαν εγκριθεί έως τις 30 Ιουνίου 2022. Η μεθοδολογία για την υποβολή εκθέσεων σχετικά με τις κοινωνικές δαπάνες, όπως ορίζεται στον κατ' εξουσιοδότηση κανονισμό (ΕΕ) 2021/2105, ευθυγραμμίζεται πλήρως και ενσωματώνεται στη μεθοδολογία για την υποβολή εκθέσεων σχετικά με τις δαπάνες στο πλαίσιο των έξι πυλώνων. Στο πλαίσιο αυτού του πυλώνα, οι τομείς πολιτικής που σημειώνονται με αστερίσκο (*) χρησιμοποιούνται για την υποβολή εκθέσεων σχετικά με τις κοινωνικές δαπάνες, συμπεριλαμβανομένων εκείνων για τα παιδιά και τους νέους, στο πλαίσιο του μηχανισμού.

Αν εξετάσουμε τα αιτήματα πληρωμής που αξιολογήθηκαν θετικά στις 30 Ιουνίου 2022, 82 από τα ορόσημα και τους στόχους που επιτεύχθηκαν στηρίζουν τον πυλώνα 4. Αξίζει να τονιστεί ότι 28 από τα ορόσημα και τους στόχους που έχουν επιτευχθεί στηρίζουν την απασχόληση με την ευρεία έννοια[18], κάτι που αποδεικνύει την ισχυρή δέσμευση των κρατών μελών για τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης υψηλής ποιότητας από τα αρχικά στάδια της εφαρμογής των ΣΑΑ.

[18] Τα ορόσημα αυτά συνδέονται με μέτρα που συμβάλλουν στην κοινωνική κατηγορία «Απασχόληση», όπως ορίζεται στον κατ' εξουσιοδότηση κανονισμό (ΕΕ) 2021/2105.

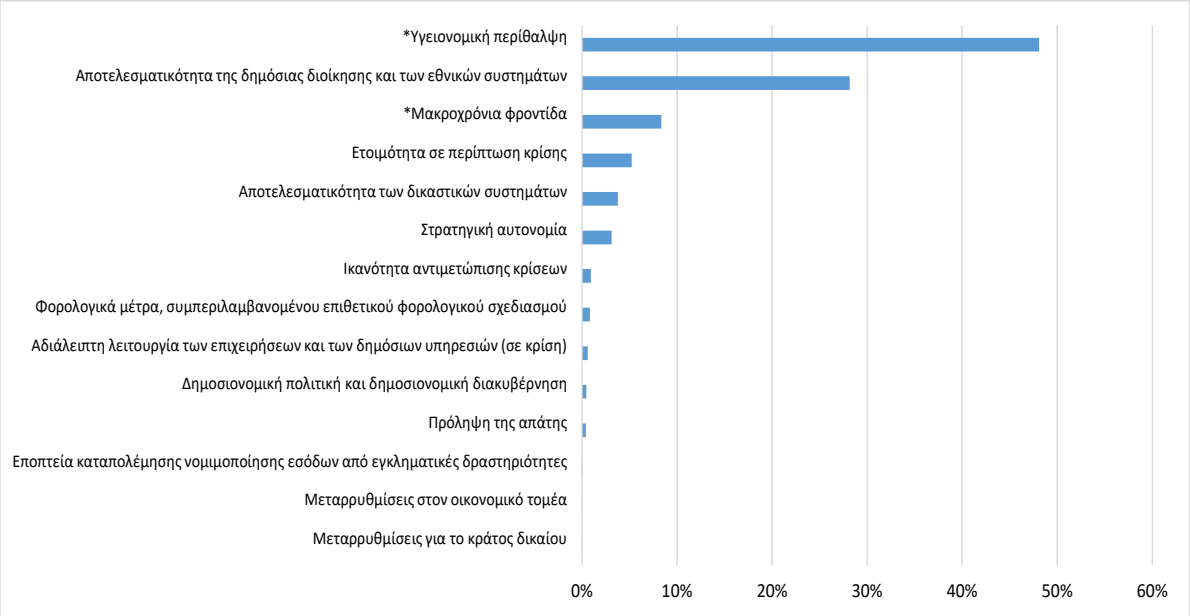
Παραδείγματα μέτρων με ορόσημα και στόχους που έχουν επιτευχθεί

- Η **Γαλλία** πραγματοποίησε επενδύσεις για τη στήριξη των εδαφικών υποδομών και υπηρεσιών, όπως η ανακαίνιση των τοπικών σιδηροδρομικών γραμμών, και ενέκρινε μεταρρύθμιση για τη μεταβίβαση αρμοδιοτήτων σε τοπικές αρχές. Επίσης, η Γαλλία ενέκρινε συμφωνίες χρηματοδότησης για έργα όπως η κατασκευή λωρίδων που προορίζονται αποκλειστικά για δημόσιες συγκοινωνίες και συνεπιβατισμό.
- Η **Ιταλία** έχει θέσει σε εφαρμογή επενδύσεις για τη στήριξη ευάλωτων ατόμων και την πρόληψη της ιδρυματοποίησης με τη στήριξη ευάλωτων οικογενειών· την αποϊδρυματοποίηση της φροντίδας των ηλικιωμένων, την ενίσχυση των κατ' οίκον κοινωνικών υπηρεσιών για την πρόληψη της νοσηλείας και τη βελτίωση των κοινωνικών υπηρεσιών με σκοπό την πρόληψη της επαγγελματικής εξουθένωσης μεταξύ των κοινωνικών λειτουργών, ενώ παράλληλα εισήγαγε νέα μεταρρύθμιση για τον εκσυγχρονισμό των ενεργητικών πολιτικών για την αγορά εργασίας και τη βελτίωση του συστήματος επαγγελματικής κατάρτισης.
- Η **Πορτογαλία** εξέδωσε νέα μεταρρύθμιση για τη θέσπιση εθνικού σχεδίου στέγασης το οποίο συνοδεύεται από σχετικές επενδύσεις για τη βελτίωση των συνθηκών στέγασης του οικιστικού αποθέματος σε περιφερειακό επίπεδο.
- Η **Ελλάδα** έχει καταρτίσει σχέδιο δράσης για την ενεργειακή φτώχεια, το οποίο περιλαμβάνει στοχευμένα μέτρα πολιτικής για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των κατοικιών μεταξύ των οικονομικά ευάλωτων νοικοκυριών.
- Η **Κροατία** ενέκρινε το εθνικό σχέδιο για την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού 2021-2027 με στόχο τη βελτίωση της καθημερινής ζωής των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας και των ατόμων που ζουν σε συνθήκες σοβαρής υλικής στέρησης. Το σχέδιο αυτό δημιουργεί σημαντικές προϋποθέσεις για τη νομοθετική μεταρρύθμιση του εθνικού σχεδίου για την ανάπτυξη κοινωνικών υπηρεσιών, συμβάλλοντας στην αποϊδρυματοποίηση και την

Πυλώνας 5: Υγεία και οικονομική, κοινωνική και θεσμική ανθεκτικότητα, μεταξύ άλλων με σκοπό την αύξηση της ικανότητας ετοιμότητας για την αντιμετώπιση κρίσεων και της ικανότητας αντίδρασης σε κρίσεις

Τα μέτρα για την προώθηση της υγείας και της οικονομικής, κοινωνικής και θεσμικής ανθεκτικότητας κατέχουν εξέχουσα θέση στα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, με στόχο την ενίσχυση των συστημάτων υγείας και της ανθεκτικότητας και ετοιμότητας των ιδρυμάτων. Οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων του πυλώνα 5 με περίπου 87 δισ. EUR (βλ. ανάλυση στο διάγραμμα 10), ενώ έχουν ήδη επιτευχθεί 98 ορόσημα και στόχοι, κάτι που αποτελεί σαφές παράδειγμα ότι τα κράτη μέλη έχουν κάνει σημαντικές προσπάθειες για να αυξήσουν την ανθεκτικότητά τους και να σημειώσουν πρόοδο προς την κατεύθυνση της ανοικτής στρατηγικής αυτονομίας της Ένωσης.

Διάγραμμα 11. Ανάλυση των δαπανών για τη στήριξη της υγείας και της οικονομικής, κοινωνικής και θεσμικής ανθεκτικότητας

Πηγή: Πίνακας αποτελεσμάτων για την ανάκαμψη και την ανθεκτικότητα. Το ποσοστό σχετίζεται με το συνολικό ποσοστό που επισημαίνεται στο πλαίσιο αυτού του πυλώνα πολιτικής των 25 σχεδίων που είχαν εγκριθεί έως τις 30 Ιουνίου 2022. Η μεθοδολογία για την υποβολή εκθέσεων σχετικά με τις κοινωνικές δαπάνες, όπως ορίζεται στον κατ' εξουσιοδότηση κανονισμό (ΕΕ) 2021/2105, ευθυγραμμίζεται πλήρως και ενσωματώνεται στη μεθοδολογία για την υποβολή εκθέσεων σχετικά με τις δαπάνες στο πλαίσιο των έξι πυλώνων. Στο πλαίσιο αυτού του πυλώνα, οι τομείς πολιτικής που σημειώνονται με αστερίσκο (*) χρησιμοποιούνται για τη μεθοδολογία για την υποβολή εκθέσεων σχετικά με τις κοινωνικές δαπάνες.

Κατωτέρω παρουσιάζονται κάποια παραδείγματα μέτρων με ορόσημα και στόχους που έχουν επιτευχθεί.

Παραδείγματα μέτρων με ορόσημα και στόχους που έχουν επιτευχθεί

- Η **Γαλλία** βελτίωσε το εθνικό σύστημα υγείας με μια μεταρρύθμιση που περιλαμβάνει την απλούστευση της διακυβέρνησης των νοσοκομείων, παρέχοντάς τους μεγαλύτερη ευελιξία στην οργάνωσή τους.
- Η **Ελλάδα** ενέκρινε χάρτη πορείας για μια ολοκληρωμένη μεταρρύθμιση για την κωδικοποίηση και την απλούστευση της φορολογικής νομοθεσίας και νέες επενδύσεις για την κατασκευή περιφερειακών κέντρων επιχειρήσεων πολιτικής προστασίας.
- Η **Ιταλία** προέβη σε μεταρρύθμιση της αστικής και ποινικής δικαιοσύνης και υλοποίησε επενδύσεις για την ψηφιακή επικαιροποίηση του ψηφιακού εξοπλισμού των νοσοκομείων.
- Η **Πορτογαλία** υποστήριξε την ψηφιοποίηση της δημόσιας διοίκησης με στόχο την παροχή ψηφιακών, απλών και ασφαλών δημόσιων υπηρεσιών για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις, χωρίς αποκλεισμούς, και εξέδωσε νέο νομοθετικό διάταγμα για την ψυχική υγεία, το οποίο καθορίζει τις αρχές για την οργάνωση των υπηρεσιών ψυχικής υγείας.
- Η **Ισπανία** εκσυγχρόνισε τη θεσμική αρχιτεκτονική της οικονομικής διακυβέρνησης.
- Η **Κροατία** θέσπισε τον νόμο περί προϋπολογισμού για τη βελτίωση των δημοσιονομικών διαδικασιών και την ενίσχυση του δημοσιονομικού πλαισίου. Ενέκρινε τον νέο νόμο για την πρόληψη της σύγκρουσης συμφερόντων και τη στρατηγική για την καταπολέμηση της διαφθοράς για την περίοδο 2021-2030, με σκοπό την ενίσχυση του πλαισίου για την καταπολέμηση της διαφθοράς. Επιπλέον, ενέκρινε το εθνικό σχέδιο

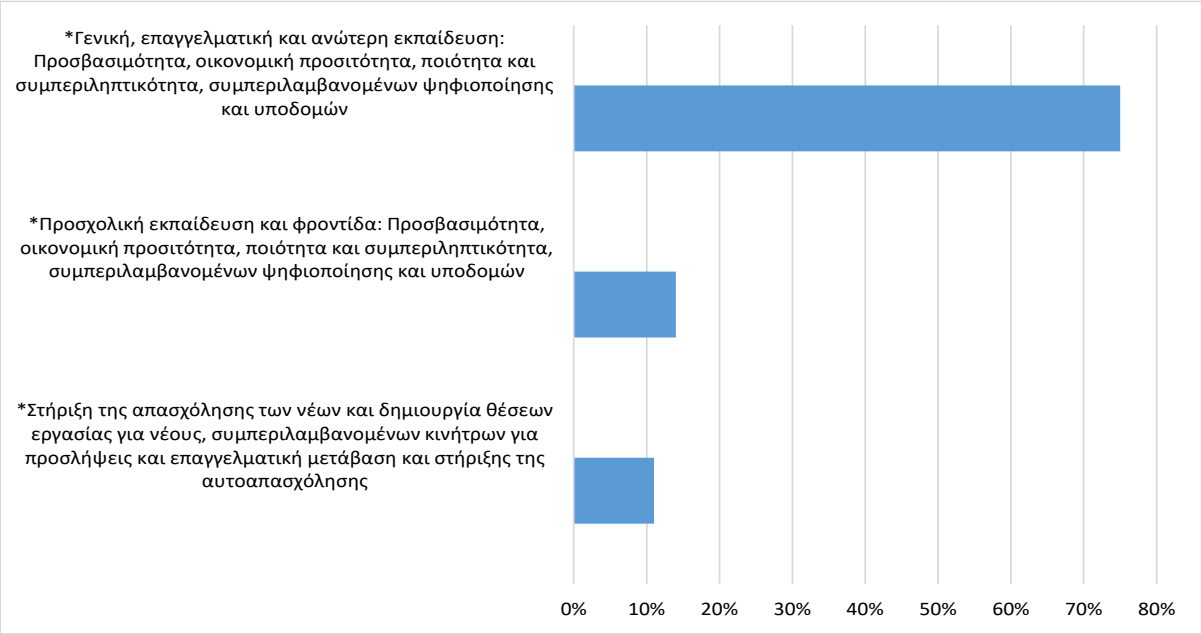
Η ισχυροποίηση των θεσμών και η ενίσχυση της ετοιμότητας και της ικανότητας αντιμετώπισης κρίσεων συνεπάγονται επίσης την προώθηση της ανοικτής στρατηγικής αυτονομίας της Ένωσης. Ορισμένα κράτη μέλη θα επενδύσουν στην ενίσχυση των πλαισίων κυβερνοασφάλειας στο πλαίσιο αυτό. Η Ισπανία θα ενισχύσει τις ικανότητες των πολιτών, των ΜΜΕ και των επαγγελματιών στον τομέα της κυβερνοασφάλειας, με στόχο τη βελτίωση του συνολικού οικοσυστήματος του τομέα, ενώ η Ρουμανία θα διασφαλίσει την κυβερνοασφάλεια δημόσιων και ιδιωτικών φορέων που έχουν στην κατοχή τους υποδομές ζωτικής σημασίας. Η Σλοβακία θα κατασκευάσει και θα αναβαθμίσει πηγές ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ και θα αυξήσει την ευελιξία των συστημάτων ηλεκτρικής ενέργειας για μεγαλύτερη ενσωμάτωση των ΑΠΕ, κάτι που θα συμβάλει στην αύξηση της ενεργειακής ανεξαρτησίας της. Ορισμένα κράτη μέλη θα επενδύσουν επίσης σε βιομηχανικά έργα που θεωρούνται στρατηγικής σημασίας, για παράδειγμα στους τομείς της αεροναυπηγικής και του διαστήματος στην περίπτωση της Γαλλίας.

Πυλώνας 6: Πολιτικές για την επόμενη γενιά

Τα μέτρα στο πλαίσιο των πολιτικών για την επόμενη γενιά, τα παιδιά και τους νέους, επικεντρώνονται κυρίως στην εκπαίδευση, την κατάρτιση, την προσχολική εκπαίδευση

και φροντίδα, καθώς και σε μέτρα για τη στήριξη της απασχόλησης των νέων. Περίπου τα τρία τέταρτα των συνολικών δαπανών που σχετίζονται με τον έκτο πυλώνα (56 δισ. EUR) συμβάλλουν στη γενική, επαγγελματική και τριτοβάθμια εκπαίδευση. Το υπόλοιπο 25 % κατανέμεται σχεδόν εξίσου μεταξύ της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας και της στήριξης της απασχόλησης των νέων.

Διάγραμμα 12. Ανάλυση των δαπανών για τη στήριξη πολιτικών για την επόμενη γενιά ανά τομέα πολιτικής

Πηγή: Πίνακας αποτελεσμάτων για την ανάκαμψη και την ανθεκτικότητα. Το ποσοστό σχετίζεται με το συνολικό ποσοστό που επισημαίνεται στο πλαίσιο αυτού του πυλώνα πολιτικής των 25 σχεδίων που είχαν εγκριθεί έως τις 30 Ιουνίου 2022. Η μεθοδολογία για την υποβολή εκθέσεων σχετικά με τις κοινωνικές δαπάνες, όπως ορίζεται στον κατ' εξουσιοδότηση κανονισμό (ΕΕ) 2021/2105, ευθυγραμμίζεται πλήρως και ενσωματώνεται στη μεθοδολογία για την υποβολή εκθέσεων σχετικά με τις δαπάνες στο πλαίσιο των έξι πυλώνων. Στο πλαίσιο αυτού του πυλώνα, οι τομείς πολιτικής που σημειώνονται με αστερίσκο (*) χρησιμοποιούνται για τη μεθοδολογία για την υποβολή εκθέσεων σχετικά με τις κοινωνικές δαπάνες.

Από τα ορόσημα και τους στόχους που σχετίζονται με τον πυλώνα 6, έχουν επιτευχθεί 18. Αυτά τα ορόσημα και οι στόχοι συνδέονται με μέτρα σχετικά με ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας, τη στήριξη του ψηφιακού μετασχηματισμού στην εκπαίδευση, τη στήριξη της διδασκαλίας, τις επιδοτήσεις πρόσληψης για θέσεις μαθητείας, καθώς και τη στήριξη της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης των νέων.

Παραδείγματα μέτρων με ορόσημα και στόχους που έχουν επιτευχθεί

- Η **Ισπανία** θέσπισε σχέδιο δράσης για την αντιμετώπιση της ανεργίας των νέων, στο πλαίσιο μιας ευρύτερης μεταρρύθμισης για τον εκσυγχρονισμό των ενεργητικών πολιτικών για την αγορά εργασίας.
- Η **Πορτογαλία** στήριξε την ψηφιακή μετάβαση στην εκπαίδευση μέσω νέων επενδύσεων.
- Η **Γαλλία** θέσπισε νέες επιδοτήσεις για θέσεις μαθητείας, ενισχύει την τριτοβάθμια εκπαίδευση για τους σπουδαστές μετά την απόκτηση απολυτηρίου και στηρίζει τα οικοσυστήματα διδασκαλίας, έρευνας, ανάπτυξης και καινοτομίας.

II. β. Συμβολή του ΜΑΑ στην αντιμετώπιση των ανισοτήτων μεταξύ των φύλων

Αντίκτυπος της κρίσης λόγω της νόσου COVID-19 στην ισότητα των φύλων

Η κρίση λόγω της νόσου COVID-19 αποκάλυψε και επιδείνωσε τις προκλήσεις όσον αφορά την ανισότητα των φύλων στην ΕΕ. Ο αντίκτυπος της γονικής ιδιότητας στην απασχόληση και τις ώρες εργασίας επιδεινώθηκε κατά τη διάρκεια της κρίσης, με το ποσοστό απασχόλησης των γυναικών με μικρά παιδιά στην ΕΕ να είναι χαμηλότερο κατά 11,8 εκατοστιαίες μονάδες από ό,τι των γυναικών χωρίς παιδιά για το 2020[19]. Η μη αμειβόμενη παροχή φροντίδας αποκλείει περίπου 7,7 εκατομμύρια γυναίκες στην ΕΕ από τη συμμετοχή στην αγορά εργασίας, σε σύγκριση με μόλις 450 000 άνδρες[20]. Πίσω από αυτές τις εξελίξεις υπάρχουν μακροχρόνιες διαφορές στην εκπροσώπηση γυναικών και ανδρών σε τομείς και επαγγέλματα που πλήττονται από την κρίση, όπως η υπερεκπροσώπηση των γυναικών σε τομείς που έχουν πληγεί σοβαρά από την απαγόρευση κυκλοφορίας, οι διαφορές μεταξύ των φύλων στη χρήση της τηλεργασίας και οι επιπτώσεις της αιφνίδιας αύξησης της μη αμειβόμενης παροχής φροντίδας.

Ο σωματικός και ψυχοκοινωνικός αντίκτυπος της πανδημίας έχει επίσης αυξήσει τις ανισότητες και έχει επηρεάσει ιδίως τις γυναίκες, τα παιδιά και τις μειονεκτούσες ομάδες[21]**.** Σημαντικοί παράγοντες που πρέπει να επισημανθούν είναι η εντεινόμενη

[19]Κοινή έκθεση για την απασχόληση 2022, βλ. https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/economy-finance/2022_european_semester_proposal_for_a_joint_employment_report_0.pdf.
[20] EIGE, Gender inequalities in care and consequences for the labour market (Οι ανισότητες μεταξύ των φύλων στη φροντίδα και οι συνέπειες για την αγορά εργασίας), 2021.
[21] Όπως άτομα με αναπηρία, ηλικιωμένοι και άτομα προερχόμενα από φυλετικές ή εθνοτικές μειονότητες.

ενδοοικογενειακή βία και ο υψηλότερος αντίκτυπος της πανδημίας στην ψυχική υγεία των γυναικών και των μειονεκτουσών ομάδων[22].

Ζητήματα ισότητας των φύλων στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου

Κάθε χρόνο, στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, η Επιτροπή προτείνει στο Συμβούλιο σειρά ειδικών ανά χώρα συστάσεων για την ενίσχυση του συντονισμού μεταξύ των κρατών μελών όσον αφορά την οικονομική, δημοσιονομική, κοινωνική πολιτική και την πολιτική απασχόλησης. Αποτελεί μέρος του πλαισίου οικονομικής διακυβέρνησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σε συνέχεια της διακήρυξης για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο παρέχει επίσης ένα πλαίσιο για τον συντονισμό και την παρακολούθηση των προσπαθειών των κρατών μελών για την υλοποίηση των αρχών και των δικαιωμάτων που ορίζονται στον πυλώνα για την ισότητα ευκαιριών και την πρόσβαση στην αγορά εργασίας, τους δίκαιους όρους εργασίας και την κοινωνική προστασία και ένταξη. Η δεύτερη αρχή αφορά ειδικότερα την ισότητα των φύλων, ενώ η τρίτη αρχή την ισότητα των ευκαιριών.

Ένα σημαντικό μέρος των προκλήσεων που εντοπίστηκαν στις ειδικές ανά χώρα συστάσεις του 2019 σχετικά με την ισότητα των φύλων αντιμετωπίζεται από τα κράτη μέλη στα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας που έχουν εγκριθεί μέχρι στιγμής. Το 2019 εκδόθηκαν ειδικές ανά χώρα συστάσεις σχετικά με την ισότητα των φύλων σε εννέα χώρες (Τσεχική Δημοκρατία, Γερμανία, Εσθονία, Ιρλανδία, Ιταλία, Κύπρος, Αυστρία, Πολωνία και Σλοβακία). Οι συστάσεις αυτές αφορούσαν την ανάγκη αύξησης της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας και παροχής προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας, καθώς και μακροχρόνιας φροντίδας, ως προϋπόθεση για την αύξηση της συμμετοχής αυτής, την ανάγκη μείωσης των φορολογικών αντικινήτρων για αύξηση των ωρών εργασίας και την ανάγκη μείωσης του μισθολογικού χάσματος μεταξύ των φύλων.

Στο πλαίσιο της πανδημίας COVID-19, οι ειδικές ανά χώρα συστάσεις που εκδόθηκαν το 2019 παρέμειναν σε ισχύ και το 2020, ενώ μάλιστα συμπληρώθηκαν με συστάσεις για την αντιμετώπιση των πρόσθετων προκλήσεων που προέκυψαν λόγω της κρίσης. Καθώς το θεματικό πεδίο εφαρμογής των ειδικών ανά χώρα συστάσεων άλλαξε σημαντικά στο Ευρωπαϊκό Εξάμηνο του 2020, δεν εκδόθηκε καμία ειδική ανά χώρα σύσταση με ρητές αναφορές στην ισότητα των φύλων, αλλά 22 κράτη μέλη έλαβαν ειδικές ανά χώρα συστάσεις που αναφέρονται στις μειονεκτούσες ομάδες εν γένει. Οι αιτιολογικές σκέψεις πολλών ειδικών ανά χώρα συστάσεων αφορούσαν επίσης ζητήματα ισότητας, τονίζοντας τη σημασία τους σε διάφορους τομείς πολιτικής. Μολονότι δεν διατυπώθηκαν μη φορολογικές ειδικές ανά χώρα συστάσεις το 2021, το 2022 διατυπώθηκαν ειδικές ανά χώρα συστάσεις σχετικές με την ισότητα των φύλων για τρεις χώρες (Αυστρία, Γερμανία, Πολωνία), με έμφαση στη συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας και στην παροχή υπηρεσιών παιδικής μέριμνας.

[22] EIGE, βλ. https://eige.europa.eu/publications/gender-equality-index-2021-health.

ΜΑΑ και ισότητα των φύλων

Τα ζητήματα ισότητας κατέχουν εξέχουσα θέση στον ΜΑΑ, παρότι δεν αποτελούν επίσημο κριτήριο για την αξιολόγηση των εθνικών σχεδίων από την Επιτροπή. Ο κανονισμός ΜΑΑ απαιτεί από τα κράτη μέλη να εξηγούν τον τρόπο με τον οποίο τα αντίστοιχα σχέδιά τους συμβάλλουν στην ισότητα των φύλων και στις ίσες ευκαιρίες για όλους, σύμφωνα με τις αρχές 2 και 3 του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, και με τον στόχο 5 του ΟΗΕ για τη βιώσιμη ανάπτυξη (επίτευξη της ισότητας των φύλων και χειραφέτηση όλων των γυναικών και των κοριτσιών) και, κατά περίπτωση, την εθνική στρατηγική για την ισότητα των φύλων[23]. Ο κανονισμός απαιτεί επίσης από τα κράτη μέλη να τεκμηριώνουν τη συνοχή και τη συμπληρωματικότητα των μέτρων τους με άλλες πολιτικές, καθώς και με χρηματοδότηση από άλλες πηγές της ΕΕ, μεταξύ άλλων από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ (ΕΚΤ+).

Οι γενικοί στόχοι του κανονισμού ορίζουν ότι ο μηχανισμός δίνει ιδιαίτερη προσοχή στις γυναίκες κατά τον μετριασμό των επιπτώσεων της κρίσης [βλ. ιδίως το άρθρο 4 και το άρθρο 18 παράγραφος 4 στοιχείο ιε)]. Επιπλέον, το πεδίο εφαρμογής του μηχανισμού περιλαμβάνει τον τέταρτο πυλώνα [βλ. άρθρο 3 στοιχείο δ)], ο οποίος επικεντρώνεται στην κοινωνική και εδαφική συνοχή, όπου η έννοια «κοινωνική» περιλαμβάνει τη βελτίωση της ισότητας των φύλων και των ίσων ευκαιριών. Τα ζητήματα ισότητας εξετάζονται επίσης μέσω του στόχου μείωσης των κοινωνικών ευπαθειών, ο οποίος αποτελεί μέρος ενός από τα κριτήρια αξιολόγησης των σχεδίων.

Τέλος, το άρθρο 17 παράγραφος 3 του κανονισμού ορίζει ότι τα σχέδια πρέπει να καλύπτουν το σύνολο ή σημαντικό υποσύνολο των προκλήσεων που προσδιορίζονται στις σχετικές ειδικές ανά χώρα συστάσεις, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που απευθύνθηκαν στα κράτη μέλη το 2019 και το 2020, οι οποίες συνδέονταν άμεσα ή έμμεσα με τον στόχο της βελτίωσης της ισότητας των φύλων. Κατά την κατάρτιση των σχεδίων, η Επιτροπή κάλεσε συστηματικά τα κράτη μέλη να λαμβάνουν υπόψη τα ζητήματα σχετικά με την ισότητα στα εθνικά τους σχέδια. Σύμφωνα με τη διττή προσέγγιση της στρατηγικής για την ισότητα των φύλων[24], η Επιτροπή παρότρυνε τα κράτη μέλη να συμπεριλάβουν στοχευμένα μέτρα για την προώθηση της ισότητας, καθώς και να ενσωματώσουν ζητήματα ισότητας σε ολόκληρη την έκταση των σχεδίων.

Υποβολή έκθεσης σχετικά με την ισότητα των φύλων κατά την εφαρμογή των σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας

Η Επιτροπή έχει προωθήσει την ανάπτυξη εργαλείων υποβολής εκθέσεων σε επίπεδο ΕΕ και κρατών μελών για την παρακολούθηση της εφαρμογής του ΜΑΑ και για να διασφαλίσει

[23] Άρθρο 18 παράγραφος 4 στοιχείο ιε) του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Φεβρουαρίου 2021, για τη θέσπιση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας.
[24] Η στρατηγική ακολουθεί διττή προσέγγιση της ενσωμάτωσης της διάστασης του φύλου σε συνδυασμό με στοχευμένες δράσεις.

ότι συμβάλλει στην αύξηση της συμπεριληπτικότητας της ΕΕ και της ανάκαμψης, μεταξύ άλλων διασφαλίζοντας ότι τα διάφορα δεδομένα που υποβάλλονται αναλύονται ανά φύλο. Για τον σκοπό αυτόν, η Επιτροπή εξέδωσε δύο κατ' εξουσιοδότηση πράξεις α) σχετικά με τον πίνακα αποτελεσμάτων για την ανάκαμψη και την ανθεκτικότητα και τους κοινούς δείκτες και β) την εκ των υστέρων υποβολή εκθέσεων σχετικά με τις κοινωνικές δαπάνες. Και οι δύο άρχισαν να ισχύουν στις 2 Δεκεμβρίου 2021.

Οι εν λόγω κατ' εξουσιοδότηση πράξεις περιέχουν διάφορες διατάξεις για την παρακολούθηση του αντικτύπου του ΜΑΑ ως προς το φύλο:

- Ο κατ' εξουσιοδότηση κανονισμός (ΕΕ) 2021/2106[25] θεσπίζει 14 κοινούς δείκτες βάσει των οποίων τα κράτη μέλη υποβάλλουν εκθέσεις σχετικά με την πρόοδο προς την επίτευξη των στόχων του μηχανισμού, ενώ τέσσερις από αυτούς τους κοινούς δείκτες απαιτούν ανάλυση των δεδομένων ανά φύλο.
- Για την παρακολούθηση της συμβολής του ΜΑΑ στην ισότητα των φύλων, η Επιτροπή, σε διαβούλευση με τα κράτη μέλη, συμπεριέλαβε στα εργαλεία αξιολόγησής της επισήμανση των μέτρων που εστιάζουν στην ισότητα των φύλων, σύμφωνα με τη μεθοδολογία που ορίζεται στον κατ' εξουσιοδότηση κανονισμό (ΕΕ) 2021/2105[26].

Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι, λόγω μεθοδολογικών περιορισμών, του εκ των προτέρων χαρακτήρα της αξιολόγησης και του χαρακτήρα του ΜΑΑ που βασίζεται στις επιδόσεις, ο πραγματικός αντίκτυπος και οι δαπάνες για την ισότητα των φύλων δεν μπορούν να προκύψουν άμεσα από τα ίδια τα σχέδια.

Μέτρα που εστιάζουν στην ισότητα των φύλων στα εθνικά σχέδια

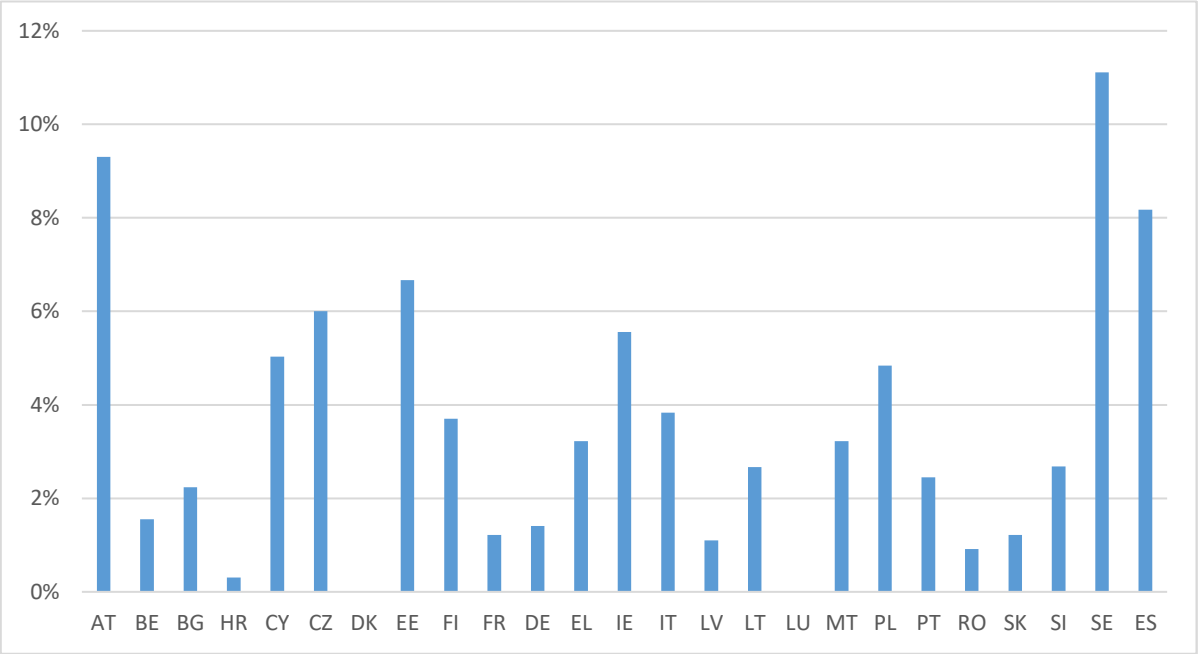
Με βάση την επισήμανση των αντίστοιχων μέτρων που εστιάζουν στην ισότητα των φύλων από την Επιτροπή, σε διαβούλευση με τα κράτη μέλη, 129 μέτρα στα 25 σχέδια που είχαν εγκριθεί έως τις 30 Ιουνίου 2022 θεωρείται ότι εστιάζουν στην ισότητα των φύλων. Βλ. ανάλυση ανά κράτος μέλος στο διάγραμμα 13[27].

[25] Κατ' εξουσιοδότηση κανονισμός (ΕΕ) 2021/2106 για τον καθορισμό των κοινών δεικτών και των λεπτομερών στοιχείων του πίνακα αποτελεσμάτων για την ανάκαμψη και την ανθεκτικότητα.

[26] Κατ' εξουσιοδότηση κανονισμός (ΕΕ) 2021/2105, της 28ης Σεπτεμβρίου 2021, για τη συμπλήρωση του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας με τον καθορισμό μεθοδολογίας για την υποβολή εκθέσεων σχετικά με τις κοινωνικές δαπάνες. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η Επιτροπή εφάρμοσε τη μεθοδολογία αυτή όχι μόνο σε μέτρα κοινωνικού χαρακτήρα, αλλά και σε όλα τα άλλα μέτρα που περιλαμβάνονται στα εγκεκριμένα ΣΑΑ και εστιάζουν στην ισότητα των φύλων, προκειμένου να αποτυπωθούν καλύτερα σε όλα τα σχέδια. Η εστίαση αυτή δεν ήταν απαραίτητο να αποτελεί το επίκεντρο των σχετικών μέτρων. Αυτό σημαίνει ότι ακόμη και μέτρα που δεν επισημαίνονται μπορεί να έχουν αντίκτυπο στην ισότητα των φύλων. Επιπλέον, δεδομένων των μεθοδολογικών περιορισμών, του εκ των προτέρων χαρακτήρα της αξιολόγησης και του χαρακτήρα του ΜΑΑ που βασίζεται στις επιδόσεις, ο πραγματικός αντίκτυπος και οι δαπάνες για την ισότητα των φύλων δεν μπορούν να προκύψουν άμεσα από τις επισημάνσεις.

[27] Τα στοιχεία είναι ενδεικτικά, προορίζονται να χρησιμοποιηθούν για ποιοτική ανάλυση και δεν συνιστούν συγκριτική αξιολόγηση των ΣΑΑ των κρατών μελών. Ο αριθμός και η δομή των μέτρων σε κάθε εθνικό σχέδιο ποικίλλουν σημαντικά, καθώς και η προσέγγιση που αντικατοπτρίζει τις δεσμεύσεις για την ισότητα των φύλων.

Διάγραμμα 13. Ποσοστό (σε %) των μέτρων που εστιάζουν στην ισότητα των φύλων στα εγκεκριμένα ΣΑΑ

Πηγή: Πίνακας αποτελεσμάτων για την ανάκαμψη και την ανθεκτικότητα

Ενώ τα ειδικά μέτρα συμβάλλουν κυρίως στους πυλώνες 4 (Κοινωνική και εδαφική συνοχή), 5 (Υγεία, και οικονομική, κοινωνική και θεσμική ανθεκτικότητα) και 6 (Πολιτικές για την επόμενη γενιά) του ΜΑΑ, η ισότητα των φύλων υποστηρίζεται επίσης με μέτρα που συμβάλλουν στους πυλώνες 1 (Πράσινη μετάβαση), 2 (Ψηφιακός μετασχηματισμός) και 3 (Έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη).

Για παράδειγμα, ορισμένα μέτρα που στηρίζουν την πράσινη μετάβαση στο πλαίσιο του πυλώνα 1 συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων για την ισότητα των φύλων (π.χ. Βέλγιο, Τσεχική Δημοκρατία, Ισπανία, Σλοβακία και Φινλανδία), με την προώθηση της κατάρτισης των γυναικών σε πράσινες δεξιότητες ή με τη δημιουργία και την ανακαίνιση εγκαταστάσεων παιδικής φροντίδας με υψηλότερη ενεργειακή απόδοση.

Στα μέτρα για τη στήριξη της ψηφιακής μετάβασης στο πλαίσιο του πυλώνα 2, αρκετά κράτη μέλη (π.χ. Εσθονία, Ισπανία, Κύπρος, Λετονία, Πορτογαλία, Φινλανδία και Σουηδία) έχουν συμπεριλάβει δράσεις για τη βελτίωση των ψηφιακών δεξιοτήτων των κοριτσιών και των γυναικών, καθώς και για την ίση εκπροσώπηση στους τομείς STEM και ΤΠΕ (π.χ. Πορτογαλία, Ιταλία).

Στο πλαίσιο του πυλώνα 3 για την έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, ορισμένα κράτη μέλη ενσωμάτωσαν ζητήματα ισότητας των φύλων συμπεριλαμβάνοντας

Λεπτομερέστερη ανάλυση περιλαμβάνεται στα έγγραφα εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής που εγκρίθηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για κάθε εγκεκριμένο σχέδιο.

μέτρα για τη βελτίωση της πρόσβασης των γυναικών επιχειρηματιών σε χρηματοδότηση και για τη στήριξη νεοφυών επιχειρήσεων που ανήκουν σε γυναίκες. Ομοίως, υπάρχουν μέτρα που βοηθούν τις γυναίκες να βελτιώσουν τις επιχειρηματικές τους δεξιότητες. Αρκετά κράτη μέλη έχουν θεσπίσει επίσης ειδικές υποχρεώσεις ή στόχους αναφοράς με βάση το φύλο (π.χ. Γαλλία, Ισπανία, Ιταλία, Κύπρος, Πορτογαλία και Σλοβενία).

Τα μέτρα στο πλαίσιο του πυλώνα 4 περιλαμβάνουν μεταρρυθμίσεις για τη μείωση του συνταξιοδοτικού χάσματος μεταξύ των φύλων (π.χ. Αυστρία), τη βελτίωση της ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής και των συνθηκών εργασίας (π.χ. Κροατία και Σλοβενία), και την ενίσχυση της ενσωμάτωσης της διάστασης του φύλου στις ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας (π.χ. Ισπανία), καθώς και επενδύσεις με στόχο την παροχή κινήτρων για τη συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας (π.χ. Ιταλία) και τη βελτίωση των οικονομικών γνώσεων των γυναικών (π.χ. Κύπρος).

Πολλά μέτρα για την ενίσχυση των συστημάτων υγείας και μακροχρόνιας περίθαλψης στο πλαίσιο του πυλώνα 5 αποσκοπούν στη βελτίωση της ποιότητας και της παροχής επίσημης και άτυπης περίθαλψης τόσο σε εθνικό όσο και σε περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο, μειώνοντας τις ευθύνες φροντίδας που συχνά αναλαμβάνουν οι γυναίκες στα νοικοκυριά (π.χ. Τσεχική Δημοκρατία, Εσθονία, Ισπανία, Ιταλία, Λιθουανία, Αυστρία, Σλοβενία, Σουηδία). Επιπλέον, ορισμένα μέτρα θα συμβάλουν ειδικά στη στήριξη των κοινωνικά μειονεκτουσών εγκύων γυναικών και στη βελτίωση των συνθηκών εργασίας για επαγγέλματα που ασκούνται κυρίως από γυναίκες, όπως η νοσηλευτική (π.χ. Αυστρία και Σουηδία).

Τέλος, τα μέτρα του πυλώνα 6 περιλαμβάνουν μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις για την αύξηση της πρόσβασης στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα (π.χ. Βέλγιο, Τσεχική Δημοκρατία, Γερμανία, Ελλάδα, Ιταλία, Κύπρος, Αυστρία, Πολωνία και Σλοβακία), κάτι που αποτελεί σημαντική βοήθεια και προϋπόθεση για τη στήριξη της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας.

Μέχρι σήμερα, 13 μέτρα που εστιάζουν στην ισότητα των φύλων περιλαμβάνουν τα ορόσημα και τους στόχους που έχουν επιτευχθεί, βλ. κάποια παραδείγματα κατωτέρω.

Παραδείγματα μέτρων που εστιάζουν στην ισότητα των φύλων με ορόσημα και στόχους που έχουν επιτευχθεί

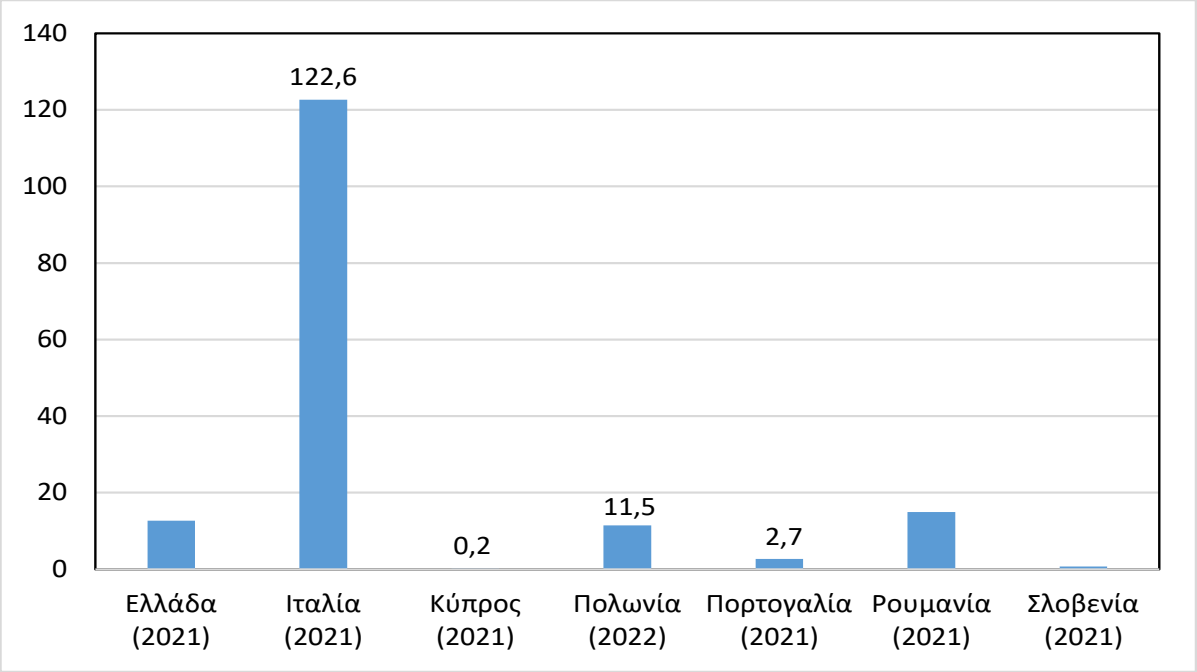
- Η **Ιταλία** έχει δημιουργήσει ένα ταμείο για τη στήριξη της γυναικείας επιχειρηματικότητας, ενώ παράλληλα έχει προβλέψει επενδύσεις για την πρόληψη πιθανών ευπαθειών στις οικογένειες, μεταξύ άλλων με τη στήριξη των γονέων παιδιών ηλικίας 0-17 ετών.
- Η **Ελλάδα** θέσπισε νέο πλαίσιο για τη βελτίωση της ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής και για τη γεφύρωση του χάσματος απασχόλησης μεταξύ των φύλων.
- Η **Πορτογαλία** διέθεσε νέο ψηφιακό εξοπλισμό στα σχολεία για την προώθηση της ισότιμης ανάπτυξης ψηφιακών δεξιοτήτων για κορίτσια και αγόρια και για τη στήριξη της ισότιμης συμμετοχής στους τομείς STEM.
- Η **Ισπανία** θέσπισε νέες υποχρεώσεις για τους εργοδότες για τη διασφάλιση ίσης αμοιβής μεταξύ ανδρών και γυναικών και μισθολογικής διαφάνειας. Η μεταρρύθμιση αυτή θα συμβάλει στον εντοπισμό καταστάσεων διακριτικής μεταχείρισης λόγω

III. ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ: ΕΝΑ ΕΥΕΛΙΚΤΟ ΜΕΣΟ ΠΡΟΣΑΡΜΟΣΜΕΝΟ ΣΤΙΣ ΑΝΑΔΥΟΜΕΝΕΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ

III.α. Ενίσχυση των εθνικών σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας για την αντιμετώπιση νέων προκλήσεων

Στο πλαίσιο του ΜΑΑ διατίθεται χρηματοδότηση υπό εξαιρετικά ευνοϊκούς οικονομικούς όρους στα κράτη μέλη για τη στήριξη πρόσθετων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων. Είναι σημαντικό να ληφθεί υπόψη ότι τα κράτη μέλη έχουν τη δυνατότητα να ενισχύσουν τα σχέδιά τους προσθέτοντας νέες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που θα χρηματοδοτηθούν μέσω δανείων. Ο κανονισμός ΜΑΑ ορίζει το μέγιστο ποσό των δανείων σε 360 δισ. EUR σε τιμές 2018. Μέχρι στιγμής, έχουν δεσμευτεί περίπου 165 δισ. EUR δανειακής στήριξης, όπως φαίνεται στο διάγραμμα 13 κατωτέρω. Ως εκ τούτου, το ποσό των δανείων στο πλαίσιο του ΜΑΑ που παραμένει διαθέσιμο προς αίτηση από τα κράτη μέλη ανέρχεται σε περίπου 225 δισ. EUR μετά τη μετατροπή σε τρέχουσες τιμές. Τα δάνεια στο πλαίσιο του ΜΑΑ μπορούν να συνδυαστούν με ιδιωτική χρηματοδότηση για να έχουν τη μέγιστη δυνατή επίδραση. Προκειμένου να διεκπεραιωθούν γρήγορα τα αιτήματα δανειακής στήριξης και να διασφαλιστεί δίκαιη και διαφανής διαδικασία, η Επιτροπή πρότεινε, στο πλαίσιο του προτεινόμενου τροποποιητικού κανονισμού για το REPowerEU, τα κράτη μέλη να εκφράσουν την πρόθεσή τους όσον αφορά την πιθανή απορρόφηση των δανείων του ΜΑΑ 30 ημέρες μετά την έναρξη ισχύος του νέου κανονισμού.

Διάγραμμα 14. Επισκόπηση των δανειακών δεσμεύσεων (σε δισ. EUR)

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Ο ΜΑΑ ως εργαλείο για τη στήριξη της επίτευξης των στόχων του σχεδίου REPowerEU

Λόγω της εισβολής της Ρωσίας στην Ουκρανία και των πρόσφατων γεωπολιτικών γεγονότων, τα κράτη μέλη αντιμετωπίζουν πρωτοφανείς προκλήσεις. Είναι πλέον πιο σημαντικό από ποτέ να ενισχυθεί η ανθεκτικότητα των κρατών μελών και να πραγματοποιηθούν επενδύσεις σε στρατηγικά σημαντικούς τομείς με κοινό και συντονισμένο τρόπο σε ολόκληρη την Ένωση, ενώ παράλληλα θα πρέπει να τηρούνται οι αρχές της δικαιοσύνης και της αλληλεγγύης. Έχει δοθεί ακόμη μεγαλύτερη έμφαση στην επιτάχυνση της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης, καθώς και στην προώθηση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων για την αύξηση της ετοιμότητας για την αντιμετώπιση κρίσεων και της ικανότητας αντιμετώπισης κρίσεων. Μεγάλος αριθμός σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας καλύπτει ήδη μέτρα για την αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων, ενώ και η επιτάχυνση της εφαρμογής αυτών των υφιστάμενων μέτρων αποτελεί σίγουρα προτεραιότητα.

Η Επιτροπή έχει προτείνει ένα σχέδιο REPowerEU, χρησιμοποιώντας τον ΜΑΑ ως ένα από τα κύρια εργαλεία υλοποίησης. Το σχέδιο REPowerEU αποσκοπεί στην αντιμετώπιση του διττής επείγουσας ανάγκης μετασχηματισμού του ενεργειακού συστήματος της Ευρώπης: σταδιακή κατάργηση της εξάρτησης της ΕΕ από τα ρωσικά ορυκτά καύσιμα, τα οποία χρησιμοποιούνται ως οικονομικό και πολιτικό όπλο και κοστίζουν στους Ευρωπαίους φορολογούμενους σχεδόν 100 δισ. EUR ετησίως, ώστε να αυξηθεί η ανθεκτικότητά μας και να επιταχυνθεί η μετάβαση σε καθαρές μορφές ενέργειας. Με βάση τη δέσμη προσαρμογής στον στόχο του 55 % (στο εξής: Fit for 55) και την ολοκλήρωση των δράσεων που αφορούν την ενεργειακή ασφάλεια του εφοδιασμού και την αποθήκευση ενέργειας, το σχέδιο REPowerEU προτείνει μια πρόσθετη δέσμη δράσεων με στόχο: 1) την εξοικονόμηση ενέργειας και την τόνωση της ενεργειακής απόδοσης, 2) τη διαφοροποίηση του ενεργειακού εφοδιασμού, 3) την επιτάχυνση της μετάβασης σε καθαρές μορφές ενέργειας και 4) τον έξυπνο συνδυασμό επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων. Η πρόταση της Επιτροπής έχει ως στόχο να διασφαλίσει ότι τα κράτη μέλη θα προτείνουν ένα κεφάλαιο REPowerEU σε οποιοδήποτε τροποποιημένο σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας. Το κεφάλαιο αυτό θα πρέπει να εστιάζει σε μέτρα που συμβάλλουν στους στόχους του REPowerEU για τη στήριξη της εξοικονόμησης ενέργειας, τη διαφοροποίηση του ενεργειακού εφοδιασμού και την επιτάχυνση της ανάπτυξης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας που θα αντικαταστήσουν τα ορυκτά καύσιμα στις κατοικίες, τη βιομηχανία, τις μεταφορές και την παραγωγή ενέργειας. Το εν λόγω κεφάλαιο θα πρέπει να στηρίξει τους παραπάνω στόχους μέσω της ταχύτερης επανειδίκευσης του εργατικού δυναμικού προς την κατεύθυνση των πράσινων δεξιοτήτων, καθώς και της στήριξης των αξιακών αλυσίδων σε βασικά υλικά και τεχνολογίες που συνδέονται με την πράσινη μετάβαση.

Έχουν προταθεί πρόσθετοι πόροι για τον μηχανισμό ανάκαμψης και ανθεκτικότητας ώστε να αντιμετωπιστούν αυτές οι πρωτοφανείς γεωπολιτικές προκλήσεις. Η αύξηση της διαφοροποίησης και της ασφάλειας του ενεργειακού εφοδιασμού της Ένωσης και η μείωση της εξάρτησης της ΕΕ από τα ορυκτά καύσιμα είναι ζωτικής σημασίας για την επιτυχή και βιώσιμη ανάκαμψη. Τα κράτη μέλη έχουν τη δυνατότητα να κάνουν χρήση του εναπομένοντος

δανειακού κονδυλίου στο πλαίσιο του ΜΑΑ και να χρησιμοποιούν δάνεια για τη στήριξη μέτρων σύμφωνα με τους στόχους του REPowerEU. Η Επιτροπή έχει προτείνει επίσης να αυξηθούν τα διαθέσιμα κονδύλια του ΜΑΑ κατά 20 δισ. EUR από την πώληση των δικαιωμάτων του συστήματος εμπορίας εκπομπών της ΕΕ που τηρούνται επί του παρόντος στο αποθεματικό για τη σταθερότητα της αγοράς, ώστε να βοηθηθούν τα κράτη μέλη να αντιμετωπίσουν αυτές τις προκλήσεις. Τέλος, η πρόταση παρέχει στα κράτη μέλη τη δυνατότητα, κατόπιν αιτήματός τους, να μεταφέρουν στον ΜΑΑ μέρος της χρηματοδότησής τους στο πλαίσιο προγραμμάτων επιμερισμένης διαχείρισης. Ειδικότερα, το μεγαλύτερο μερίδιο των κονδυλίων τους για την περίοδο 2021-2027 στο πλαίσιο των κονδυλίων του κανονισμού περί κοινών διατάξεων (αύξηση από 5 % σε έως και 12,5 %) και έως 12,5 % των εθνικών κονδυλίων τους στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Αγροτικής Ανάπτυξης μπορούν να διατεθούν στα ΣΑΑ, δεδομένης της υψηλής ευθυγράμμισης μεταξύ του ΜΑΑ και των στόχων των εν λόγω προγραμμάτων.

Τα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας είναι σε κατάλληλη θέση για να υλοποιήσουν αυτές τις επείγουσες προτεραιότητες. Τα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας των κρατών μελών θα χρησιμεύσουν ως στρατηγικό πλαίσιο για μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις, ώστε να διασφαλιστεί κοινή ευρωπαϊκή δράση για πιο ανθεκτικά, ασφαλή και βιώσιμα ενεργειακά συστήματα, σύμφωνα με τους στόχους του σχεδίου REPowerEU. Τα τροποποιημένα σχέδια θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις ειδικές ανά χώρα συστάσεις του 2022, και ιδίως εκείνες στον τομέα της ενέργειας.

III.β. Τα μελλοντικά βήματα: καθοδήγηση προς τα κράτη μέλη για την επικαιροποίηση των σχεδίων

Το νέο έγγραφο καθοδήγησης σχετικά με τα ΣΑΑ στο πλαίσιο του REPowerEU παρέχει τις απαραίτητες πληροφορίες και οδηγίες ώστε τα κράτη μέλη να τροποποιήσουν τα σχέδιά τους σε σχέση με τα επικαιροποιημένα κονδύλια, προσθέτοντας παράλληλα μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις για την επίτευξη των στόχων του REPowerEU.

Οι νέες κατευθυντήριες γραμμές εστιάζουν στη διαδικασία τροποποίησης των υφιστάμενων σχεδίων, ενώ οι κατευθυντήριες γραμμές του Ιανουαρίου 2021[28] εξακολουθούν να ισχύουν για την κατάρτιση των ΣΑΑ συνολικά. Συγκεκριμένα, το νέο έγγραφο καθοδήγησης καθορίζει τον τρόπο με τον οποίο θα πρέπει να διαρθρωθεί το κεφάλαιο για το REPowerEU και τι θα πρέπει να περιλαμβάνει:

Η Επιτροπή κατέστησε επίσης σαφές στις κατευθυντήριες γραμμές ότι η προσθήκη των κεφαλαίων REPowerEU στα ΣΑΑ δεν θα πρέπει να καθυστερήσει την υλοποίηση των σχεδίων. Είναι σημαντικό τα κράτη μέλη να συνεχίσουν να εστιάζουν στην υλοποίηση των υφιστάμενων ΣΑΑ, ώστε να υπάρξει πρόοδος σύμφωνα με τα ορόσημα και τους στόχους,

[28] Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής (2021) 12 final.

λαμβάνοντας υπόψη τη σημασία τους για την ταχύτερη ανάκαμψη από τον οικονομικό αντίκτυπο της πανδημίας και την αύξηση της ανθεκτικότητας.

Ως εκ τούτου, η τροποποίηση των ΣΑΑ θα πρέπει να είναι δεόντως αιτιολογημένη και να περιορίζεται σε συγκεκριμένο φάσμα καταστάσεων, προκειμένου να καταστεί δυνατή η ταχεία έγκριση και κινητοποίηση των πρόσθετων επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων. Δεν θα πρέπει να μειώνεται η φιλοδοξία των ΣΑΑ, ειδικότερα όσον αφορά τις μεταρρυθμίσεις που υλοποιούν τις ειδικές ανά χώρα συστάσεις.

Συμπέρασμα

Ο μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας θεσπίστηκε τον Φεβρουάριο του 2021 για την προώθηση της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής της Ένωσης και την παροχή σημαντικής χρηματοδοτικής στήριξης στα κράτη μέλη στο πλαίσιο της κρίσης λόγω της νόσου COVID-19, με την επιτάχυνση της υλοποίησης βιώσιμων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων. Δεκαοκτώ μήνες αργότερα, έχει σημειωθεί σημαντική πρόοδος: η υλοποίηση του φιλόδοξου θεματολογίου μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που πρότειναν τα κράτη μέλη βρίσκεται σταθερά σε καλό δρόμο, κάτι που ενισχύει την επιτάχυνση της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης της Ευρώπης.

Επιπλέον, ο μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας έχει καταστεί ο ακρογωνιαίος λίθος της μελλοντοστραφούς στρατηγικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς τα εθνικά σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας καθορίζουν το πρόγραμμα επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων για την τόνωση μιας βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης για τα επόμενα έτη. Στο πλαίσιο αυτό, ο ΜΑΑ θα βοηθήσει τα κράτη μέλη να αντιμετωπίσουν τις ανισότητες μεταξύ γυναικών και ανδρών μέσω μέτρων που εστιάζουν ειδικά στην ισότητα των φύλων και υποστηρίζοντας την ενσωμάτωση της διάστασης της ισότητας στους έξι πυλώνες πολιτικής.

Ο μοναδικός χαρακτήρας του μηχανισμού, ως μέσου που βασίζεται στη ζήτηση και έχει ως γνώμονα τις επιδόσεις, έχει επίσης αποδείξει θετικά την αποτελεσματικότητά του σε αυτό το πρώιμο στάδιο. Στηρίζει την υλοποίηση ενός συνδυασμού αλληλοενισχυόμενων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων, οι οποίες σχεδιάζονται από κοινού με τα κράτη μέλη και προσαρμόζονται στις ανάγκες τους, ενώ παράλληλα παρέχει τα κατάλληλα κίνητρα για τη διασφάλιση της υλοποίησής τους μεσοπρόθεσμα.

Από τότε που θεσπίστηκε ο μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, πρωτοφανείς γεωπολιτικές και οικονομικές εξελίξεις έχουν επηρεάσει δραστικά την κοινωνία και την οικονομία της Ένωσης, οι οποίες τώρα βρίσκονται αντιμέτωπες με μια νέα κρίση που απορρέει από τις επιπτώσεις της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία. Τα μέτρα που περιλαμβάνονται στα υφιστάμενα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας για την υλοποίηση της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης παραμένουν ουσιαστικής σημασίας και θα πρέπει να εφαρμοστούν πλήρως. Επιπλέον, πολλά μέτρα που περιλαμβάνονται στα σχέδια ανάκαμψης

και ανθεκτικότητας των κρατών μελών αναμένεται ήδη να συμβάλουν στις νέες προκλήσεις. Ταυτόχρονα, οι πρόσφατες γεωπολιτικές και οικονομικές εξελίξεις απαιτούν ακόμη μεγαλύτερη επιτακτικότητα και υψηλότερο βαθμό φιλοδοξίας για τη σημαντική βελτίωση της ανθεκτικότητας του ενεργειακού εφοδιασμού της Ένωσης, τη μείωση της εξάρτησης από τις εισαγωγές ενέργειας και τη στήριξη της δίκαιης μετάβασης. Για τον σκοπό αυτόν, απαιτείται συνδυασμός πρόσθετων επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων, τόσο σε επίπεδο ΕΕ όσο και σε εθνικό επίπεδο.

Στο πλαίσιο αυτό, δεδομένης των πρώτων απτών επιτυχιών του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, η Επιτροπή πρότεινε να καταστεί ο εν λόγω μηχανισμός το κύριο εργαλείο υλοποίησης του REPowerEU[29]. Η διαθέσιμη δανειακή ικανότητα του ΜΑΑ, καθώς και οι προτεινόμενες πρόσθετες πηγές χρηματοδότησης, μπορούν να συμβάλουν στην ενίσχυση της ανοικτής στρατηγικής αυτονομίας της Ευρώπης, στη μείωση της εξάρτησης της Ένωσης από τα ορυκτά καύσιμα, στη στήριξη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και στη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας συνολικά. Με ένα κεφάλαιο REPowerEU για την ενίσχυση των φιλοδοξιών τους, τα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας είναι σε κατάλληλη θέση να χρησιμεύσουν ως βασικό στρατηγικό πλαίσιο της Ευρώπης για μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις, ώστε να διασφαλιστεί κοινή ευρωπαϊκή δράση για πιο ανθεκτικά, ασφαλή και βιώσιμα ενεργειακά συστήματα.

[29] Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241 όσον αφορά τα κεφάλαια REPowerEU στα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) 2021/1060, (ΕΕ) 2021/2115, 2003/87/ΕΚ και της απόφασης (ΕΕ) 2015/1814. Το πλήρες κείμενο διατίθεται στη διεύθυνση https://ec.europa.eu/info/files/proposal-regulation-european-parliament-and-council-amending-regulation-eu-2021-241-regards-repowereu-chapters-recovery-and-resilience-plans-and-amending-regulation-2021-1060-2021-2115-2003-87-ec-2015-1814_en